

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

1

LETNIK III.

1957

ISKRA

glasilo delovnega

kolektiva

tovarne elektrotehničnih

in finomehaničnih

izdelkov

»Iskra« Kranj

1957

št. 1

januar — februar

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Tone Dovjak

Zlato polje, Kranj

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231 do 234

(interna 425)

Oprema:

Danica Zgonc

Naslovna slika:

Na Šmarjeti

Foto: Mirko Križnar

Klišeje izdelala:

klišarna »Gorenjski tisk«

Kranj

Tisk:

»Gorenjski tisk«

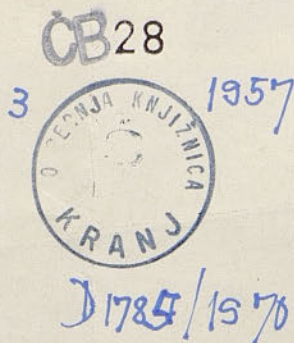
Kranj

Naklada:

2900 izvodov

VSEBINA

- Uvodnik — Silvo Hrast
- XIII. zasedanje delavskega sveta
- Letna konferenca Zveze komunistov
- Tovariša Borca ni več med nami
- Tovariš Borc zadnjič v Kranju
- 1956—1957 — ing. Alojz Grčar
- Naši komercialni uspehi v letu 1956 — dr. Milan Lilek
- Powers stroji v službi organizacije podjetja — Boris Kryštufek
- Iz organizacijskih predpisov
- Iz uredništva
- Obvestilo izvršnega odbora sindikalne podružnice
- Umetnost in industrija — ing. arh. Marijan Makoter
- Sejmi GR v Ljubljani
- O zaščitnih sredstvih in delovnih oblekah — Franc Božič
- Objekt 07 — Maks Pečnik
- O dveh delavskih kulturnih domovih — Erbo
- Zanimivosti iz tehnike — IVF.
- Šport — Bogdan Napokoj
- Žena doma in v podjetju
- Nagradna anketa
- Razdelili smo nagrade

1957

Ni treba pričakovati, da Vam bom povedal kaj novega. Vsi poznamo več ali manj preteklo obdobje in vsi vemo, kakšna je naša bodoča pot in kaj mi od skupnosti in skupnost od nas pričakuje.

Smo velik in monoliten kolektiv, ki je prešel vse faze razvoja do današnje stopnje — eden izmed mnogih v naši socialistični družbi, kateri je v polni meri izvršil vse dane obveze. Ponosni smo na to, in to je prav.

Doseženi uspehi so vredni naših naporov v preteklem letu. To vemo samo mi, ki smo te napore premagovali. Podatki o uspehih, ki so nam že znani in ki bodo objavljeni po završitvi zaključnega računa nam bodo to potrdili.

Na vseh področjih naše dejavnosti smo prešli od kampanjskega reševanja problemov na organizirano in sistematično obdelavo. Ta način dela moramo razvijati naprej do popolnosti.

Pridobljene izkušnje nam omogočajo, da bomo v novem letu lažje in še hitreje reševali nove probleme in naloge, katere so postavljene pred nas.

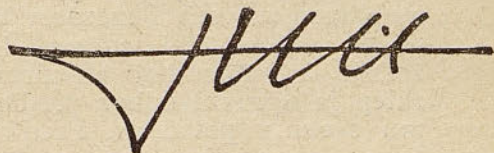
Na nas vseh leži velika odgovornost za ekonomičnost izkoriščanja proizvodjalnih sredstev, katere nam je dala družba v upravljanje. Toda v več kot desetletnem obratovanju so ta sredstva zelo iztrošena in zastarela, ker nismo imeli dovolj možnosti za njihovo zamenjavo in tekoče vzdrževanje. V bodoče mi sami brez pomoči družbe tega problema ne bomo mogli rešiti. Na nas samih je, da z boljšo organizacijo in prizadevanjem vsakega poedince do kraja izkoristimo vse možnosti, ki brez dvoma v veliki meri obstojajo, skupnost pa bo morala odigrati svojo vlogo pri obnovi strojnega parka.

Predložili smo plan rekonstrukcije naše tovarne merodajnim forumom v odobritev. Naše zahteve, ki znašajo okoli ene milijarde dinarjev, brez dvoma niso majhne, toda tudi naš kolektiv ustvarja preko milijarde dinarjev dobička letno. S predvideno rekonstrukcijo pa bi močno dvignili naš brutoprodukt in z njim tudi dobiček ter bi s tem dali še večji doprinos skupnosti. Taka investicija bi se hitro in bogato poplačala.

Povečanje proizvodnje in dviganje proizvodnosti z obstoječimi ali dodatnimi sredstvi, ki bi jih dobili na račun rekonstrukcije na še tovarne, pa ni samo vprašanje organizacije in administrativnega sprovanja direktiv, ampak je za to potrebno aktivno hotelnjenje vsakega poedince v našem kolektivu. Zaradi tega mora biti vrednotenje dela in temu odgovarjajočo nagrajevanje izvedeno do poslednjega delovnega mesta. Nad tem pa morajo bdeti naše družbeno - politične organizacije, ker so one pred kolektivom moralno odgovorne za dosledno sprovanjanje teh načel.

Moramo se zavedati, da se dajo boljši življenjski pogoji doseči samo z večjo proizvodnjo, višjo proizvodnostjo, znižanjem lastnih cen ter pravičnim nagrajevanjem. Prepričan sem, da bomo v tem letu tudi na tem področju dosegli določen napredek, ker je to želja nas vseh, ki ramo ob rami z vsemi delovnimi ljudmi naše socialistične domovine vlagamo velike napore za izgraditev naše družbe in njene materialne baze.

Ob tej priliki želim, da bi vloženo delo in trud obrodil bogate sadove v srečo in zadovoljstvo Vam in Vašim svojcem.

XIII. zasedanje delavskega sveta

Konec minulega leta je bilo 13. zasedanje našega delavskega sveta, ki je s tem zaključil svojo dejavnost v letu 1956. Število zasedanj v lanskem letu nam potrjuje ugotovitev, da je bilo v tem letu delo delavskega sveta in upravnega odbora uspešno, kar je vsekakor odraz večje zrelosti samoupravnih organov in posledica bolj neposrednega in bolj tehtnega poseganja v celotno problematiko podjetja. Ne želimo s tem reči, da smo dosegli vse, kar smo želeli, saj želja imamo mnogo, toda dejavnost naših organov delavskega samoupravljanja v minulem letu tudi lahko prištejemo k uspehu podjetja, ki v lanskem letu ni bil majhen. Čeprav je še cela vrsta stvari, s katerimi ne moremo biti zadovoljni, je vendar pozitivno to, da se preko intenzivne dejavnosti delavskega sveta in upravnega odbora nadaljuje proces utrjevanja celotnega sistema delavske samouprave. Leto 1956 prav gotovo pomeni določen kvaliteten napredek, čeprav so nam odprte široke možnosti izoblikovanja še uspešnejšega sistema dela. In s takim prepričanjem stopamo tudi v leto 1957.

Poročilo, ki ga je na 13. zasedanju DS podal predsednik upravnega odbora tovariš Kryštufek Pavel, je vsebovalo celo vrsto vprašanj, o katerih je od prejšnjega zasedanja delavskega sveta razpravljal in sklepal upravni odbor. V poročilih se navaja, da so se pri izplačilu premij za junij, julij, avgust in september preteklega leta pokazala velika nesorazmerja, zaradi katerih so bili člani kolektiva upravičeno nezadovoljni. Tak način premiranja ni stimulativen in ne predstavlja objektivnega merila vrednosti dela posameznikov in tudi ne celotnih sektorjev, kar nam zgovorno potrjujejo premije, izplačane v tehničnem sektorju, ki je bil zaradi nepravilno postavljenih lestvic za izračunavanje posameznih kriterijev posebno prikrajšan. Posebno nizke premije pa so bile izplačane v proizvodnji, kar je povsem nepravilno z ozirom na mesto, ki ga proizvodnja v celotnem proizvodnem procesu ima.

V zvezi z omenjenim pojavom je upravni odbor dal nalog, da se ustavi izplačilo premij tako dolgo, da se izvršijo korekture lestvic, po katerih se izračunava posamezne kriterije. Prihodnji obračun naj bi bil kumulativen za vseh 7 mesecev t. j. od junija do decembra 1956, s tem, da se smatra zadnje izplačilo kot akontacija. Ta svoj sklep je upravni odbor predložil delavskemu svetu v potrditev. Predlog upravnega

odbora je delavski svet soglasno sprejel. Termin za revizijo premijskega pravilnika je bil s strani upravnega odbora določen za konec januarja.

Člani delavskega sveta iz proizvodnje so v razpravi poudarili nezadovoljstvo pri delavcih in uslužbencih, posebno v proizvodnji, spričo zadnjega izplačila premij. Nekaj pripomb je bilo izrečenih na sam sistem premiranja, ker se premirajo tisti, ki ne delajo neposredno v proizvodnji in da premije niso stimulative, ker ni videti nobenega uspeha. Podano je bilo mnenje, da bi v premijski pravilnik morali vključiti tudi delavce, ki neposredno delajo na strojih, ne glede na to, da imajo možnost preseganja norme.

Iz razprave na zasedanju je bilo videti, da pojem premiranja v podjetju pri vseh naših ljudeh ni povsem jasen, kar pričajo tudi različna pojmovanja premiranja, ki so prišla na zasedanju do izraza. Zaradi boljšega razumevanja bi morali v bodoče bolj sistematično predelati premijski pravilnik po oddelkih in delavnicah, kar bi odstranilo nejasnosti pri članih delovnega kolektiva.

Nekaj pripomb je bilo izrečenih tudi zaradi pogostega spreminjanja norm v navijalnici. Razne razprave o popravljanju norm pa bi morale biti bolj konkretne in se ne bi smele končati s splošnimi ugotovitvami, posebno še sedaj, ko si prizadevamo, da se norme ustalijo in da veljajo določeno dobo.

Da bi pri delitvi nagrad ne prišlo do nepravilnosti kot pri izplačilu premij, je upravni odbor sklenil, da posamezni oddelki dobijo določeno vsoto denarja, ki naj ga šefi razdele najprizadevnejšim v oddelku. V bodoče bodo po sklepu upravnega odbora morali tudi mesečne prejemke razdeljevati šefi oddelkov, ker je bilo ugotovljeno, da posamezni predpostavljeni niso bili poučeni o višini prejemkov podrejenih.

Že na 5. zasedanju — je rečeno v poročilu upravnega odbora — je delavski svet sprejel sklep, naj upravni odbor pregleda, kako je z združno gradnjo stanovanj. Člani zadruge individualnih graditeljev (zadruga II.) so dobili kredit in pomoč podjetja v obliki raznih uslug, dočim se organizacija zadrug I., III. in IV. ni premaknila z mrtve točke. Neurejene so bile razmere pri pridobivanju zemljišč, lokacije so bile nepravočasno določene ali pa sploh ne, ni bilo mogoče urediti ostalih formalnosti, ki so potrebne za začetek gradnje. Tako stanje je težko razumljivo spričo velikih potreb po stanova-

njih. Delavski svet je na nekem zasedanju sprejel sklep, da se da združnikom 10 do 15 milijonov dinarjev posojila. Teh sredstev pa naše podjetje ne bi moglo direktno razdeliti, temveč le preko sklada za stanovanjsko gradnjo in tako sklep delavskega sveta ne bi mogel biti izvršen v tistem smislu, kot je to delavski svet določil.

V poročilu je upravni odbor predlagal delavskemu svetu tudi nakup dveh osebnih avtomobilov, od katerih bi eden služil naši nabavni in ambulantni službi, drugi pa naj bi bil za potrebe ostalih sektorjev. Sredstva naj bi se črpala iz 1% priliva deviz iz izvoza v višini 4000 \$, dinarska sredstva pa iz amortizacije. Delavski svet je soglašal s tem predlogom in odobril nakup avtomobilov. Tov. Božič je v razpravi navedel potrebe ambulantne službe, ki je v sedanjih pogojih zaradi prevoza nepopolna. Obratnemu zdravniku je večkrat nemogoče obiskati bolnika na domu pa tudi v primeru nezgod ni vedno na razpolago prevozno sredstvo. S tem v zvezi se postavlja tudi vprašanje dežurne službe v prevoznem oddelku, o katerem bo vredno razmisliti.

Upravni odbor je delavskemu svetu podal predlog za nakup avtobusa znamke TAM na kredit. Vsled ugodnih kreditnih pogojev so nekateri člani delavskega sveta izrazili mnenje, da bi bilo morda koristno razmisliti o nakupu dveh avtobusov spričo potreb po uvedbi novih prog za prevoz naših delavcev in uslužbencev. Sprejet je bil sklep, da se odobri nakup enega avtobusa s priporočilom, naj upravni odbor prouči, kakšne možnosti obstojajo še za nakup drugega.

Delavski svet je sprejel tudi načelni sklep, po katerem naj sekretariat vloži prošnjo za kredit v znesku 100 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj. Sekretariat naj se dogovori s finančnim sektorjem, koliko depozitov moremo plačati iz pripadajočih fondov, obenem pa naj se na pristojnih mestih dogovori glede načrtov in lokacije bodočih stavbišč. Najetje kredita je po mnenju delavskega sveta utemeljeno zaradi pomanjkanja stanovanj za člane našega kolektiva.

Delavski svet je sprejel predlog upravnega odbora, naj se centru za predvojaško vzgojo zagotovi za materialno oskrbo iz fonda za prosto razpolaganje 50.000 din. Pravtako je delavski svet na tem zasedanju odobril štipendije za ekonomsko srednjo šolo v Kranju tov. Francu Križnarju, Ivanu Omanu, Milanu Regovcu in Janku Rehbergerju v višini enomesečne plače. Imenovani vsled sodelovanja v NOB niso imeli možnosti šolanja, študij v ekonomski sred-

nji šoli pa jim omogoča pridobitev določene izobrazbe.

Na zasedanju je bil odklonjen predlog upravnega odbora, da bi ga delavski svet pooblastil za uporabo sredstev za samostojno razpolaganje v konkretne namene do določene višine, in sicer za štipendije, reprezentativne stroške, članarine zbornicam itd. Upravni odbor naj po naročilu delavskega sveta predloži na prihodnjem zasedanju konkretni predlog, v kakšne namene in do kakšne višine želi samostojno koristiti omenjena sredstva.

Upravni odbor je v svojem poročilu navedel, da je razpravljal o pritožbah mojstrov zaradi višine njihovih tarifnih postavk. Šlo je za 36 pritožb. Vsa povišanja mesečnih prejemkov se morajo plačati iz fonda viška plač, pri čemer pa po mnenju upravnega odbora ne gre toliko za denarna sredstva kot za načelo, da so pri sestavljanju tarifnih postavk odgovorni šefi v produkciji imeli možnost vskladiti razpone z delovnimi mesti v ostalih oddelkih. Te nepravilnosti bo mogoče popraviti pri sestavljanju novega tarifnega pravilnika v začetku leta 1957. Upravni odbor je opozoril, da so šefi oddelkov osebno odgovorni za pravilno postavitev razponov na vseh delovnih mestih, za katere odgovarjajo, ker niti tarifna komisija niti upravni odbor ne moreta zagovarjati višine tarifnih postavk na posameznih delovnih mestih, če nimata za to potrebnih podatkov iz oddelkov.

Živahna razprava se je razvila tudi ob vprašanju dodeljevanja halj in delovnih oblek. Referent HTZ tov. Božič je predložil seznam delovnih mest, kjer se delovna obleka prizna kot zaščitno sredstvo. Nabava teh oblek ne bremeni viška plač. Drugače je z delovnimi mesti, kjer obleka ni priznana kot zaščitno sredstvo. Z ozirom na to, da te delovne obleke oziroma halje bremenijo fond viška plač, je bil podan predlog, da si delovno obleko oziroma haljo na teh delovnih mestih kupi sleherni član kolektiva. Zaradi nasprotujočih si mnenj delavski svet predlaganega odstotka ni potrdil, pač pa je načelno sprejel in privolil v sistematizacijo delovnih mest, kjer pripada delavcem zaščitna obleka brezplačno. O nakupu delovnih oblek oziroma halj naj se izdela tehtnejši predlog, ki naj upošteva vse specifičnosti delovnih mest in naj se kasneje predloži delavskemu svetu v razpravo.

Na predlog komisije za organizacijska vprašanja je delavski svet potrdil tudi mandat novim članom disciplinskega sodišča.

Za člane disciplinskega sodišča so bili imenovani:

predsednik	Adolf Kosterov, term. oddelek,
člana	Marija Kalan, splošna montaža in Karlo Lipovec, merilnica,
tajnik	Miroslav dr. Trost, sekretariat,
tožilec	Stane Valentar, prevzem blaga,
nam. predsed.	Tine Mlakar, splošni oddelek,
nam. članov	Ivanka Stanjko, splošna montaža in Stane Hren, lakirnica,
nam. tajnika	Janez Pernuš, sekretariat,
nam. tožilca	Erik Vagaja, orodjarna.

Na seji ObLO je bil imenovan odbor za postavitev spomenika tekstilnim delavcem, ki so sodelovali v stavki pred 20. leti. V ta odbor je delavski svet imenoval sekretarja podjetja tov. Toneta Tičarja.

Komisija za organizacijska vprašanja je DS predložila svoje predloge o načinu seznanjanja članov kolektiva s sklepi in delom delavskega sveta. V tej zvezi je bil podan sledeči predlog:

Naše glasilo ISKRA naj o vsakem zasedanju in o važnejših sklepih upravnega odbora objavi pregled, ki naj na zanimiv način posreduje gradivo z zasedanja. Upravni odbor naj uredi z uredniškim odborom, da bo glasilo redno izhajalo. Za obveščanje je potrebno izkoristiti tudi sindikalne in proizvodne sestanke, o važnejših sklepih naj se organizira posebna razprava v ta namen.

Poročilo naj bi se podalo po vsakem zasedanju s primerno obrazložitvijo.

Komisija je mnenja, da je potrebno urediti tudi našo sindikalno dvorano tako, da bo primerna za zasedanja. S tem v zvezi predlaga, naj bi se nabavile mize in ustanovila posebna komisija, ki naj bi predlagala vse možnosti za ustrezno adaptacijo dvorane.

Komisija je tudi predlagala delavskemu svetu, naj se uvede nadomestilo za stroške, ki jih imajo člani v zvezi z zasedanjem in sicer naj bi sleherni član delavskega sveta in upravnega odbora dobil za zasedanje po 200 din, a člani komisij za svoje seje 100 din. V zvezi z obširno problematiko, ki jo mora obravnavati delavski svet ali upravni odbor, naj bi se zasedanja pričela ob 15. uri, tako da je članom dana možnost, da se okrepcajo.

Delavski svet je predloge komisije sprejel.

Letna konferenca Zveze komunistov

20. decembra 1956 se je v našem podjetju vršila redna letna konferenca ZKS. Konference sta se kot gosta udeležila sekretar okrajnega komiteja ZKS Kranj tov. Minko Zlatnar in sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Martin Košir. Objavljamo kratko poročilo o delu konference in o sklepih, ki so bili ob tej priložnosti sprejeti.

Vsako leto v podjetju z zanimanjem pričakujemo letno konferenco ZK, posebno še zaradi tega, ker se je na teh konferencah razpravljalo o vprašanjih, ki niso zanimala samo članov ZK, temveč tudi ostale člane kolektiva. Toda za letošnjo letno konferenco bi skoraj lahko rekli, da ni izpolnila naših pričakovanj. Morda zato, ker je referat podal zelo načelno oceno dela komunistov in ni v toliki meri neposredno posegel

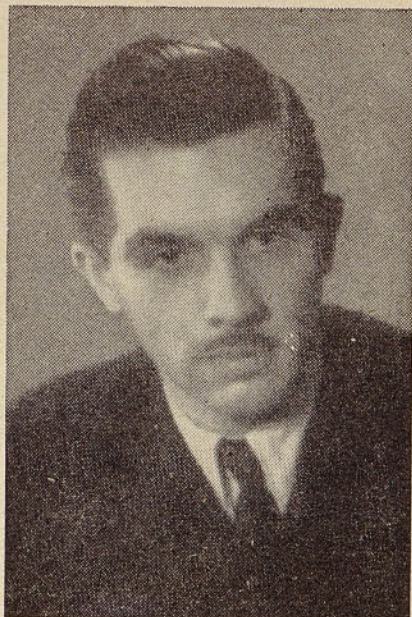
v analizo pestrega dogajanja v podjetju in zato ni nudil dovolj gradiva za konkretno in živahno razpravo. V poročilu, ki ga je podal sekretar tovarniškega komiteja tov. Boštjančič, je vodstvo ZK v našem podjetju poleg splošne ocene aktivnosti organizacije podalo tudi smernice za uspešno uveljavljanje članov ZK in organizacije kot celote bodisi v podjetju ali pa izven njega. Poročilo je vsebovalo tudi kritiko določenih pomanjkljivosti v delu organizacije, ki so se čestokrat pojavljale kot posledice nezadostne aktivnosti komunistov. Ne gre tu za splošen pojav, ker je organizacija ZK le razvila precejšnjo aktivnost, ki se je odražala v uspešnih političnih akcijah, tekom preteklega leta izvedenih v našem podjetju. V poročilu je bilo omenjeno tudi delo ZK z mladino. Z zadovoljstvom se ugotavlja, da je delo z

mladino postalo bolj sistematično, saj je bilo v članstvo ZK sprejetih 11 mladincev. To število pa vsekakor še ne predstavlja zadovoljivega rezultata z ozirom na število v podjetju zaposlenih mladincev in mladink.

Posebno poglavje poročila je bilo posvečeno delu komunistov v raznih organizacijah v podjetju, predvsem v sindikalni in mladinski organizaciji in v organih delavskega samoupravljanja. Komunisti, je rečeno v poročilu, morajo povsod tam, kjer delajo, odigrati svojo družbeno-politično vlogo. V organih delavskega samoupravljanja in v ostalih organizacijah morajo uveljavljati svoja stališča, ker prav s takim aktivnim odnosom do reševanja posameznih problemov mnogo pripomorejo k uspešnemu delu foruma ali organizacije, kjer delajo. Vsako podcenjevanje dela v teh organizacijah in organih je škodljivo. Odgovornost, ki jo ima sindikalna organizacija za reševanje posameznih problemov v podjetju, je obenem tudi odgovornost organizacije ZK, saj je prav sindikalna organizacija tista, preko katere lahko člani ZK uveljavljajo svoja gledanja in svoja stališča. Ne gre tu za vsiljevanje mnenj, pač pa za tehtno razpravo in predloge, ki naj bi vsled svoje pozitivnosti za rešitev posameznih vprašanj postali predmet širokih razprav.

Kot posebno vprašanje je bilo v poročilu komiteja omenjeno sodelovanje komunistov v družbeno-političnih organizacijah izven podjetja. Dogaja se, da nekateri komunisti ne smatrajo za potrebno, da bi se udeleževali masovnih sestankov in občnih zborov SZDL, zborov volivcev itd. To je zelo negativen pojav, ki ga je potrebno pri članih ZK odpraviti.

Razprava po poročilu ni bila posebno živahna. Ne glede na to, da poročilo morda ni bilo dovolj konkretno, je bilo pričakovati, da bodo člani ZK vendar živahneje posegli v razpravo, posebno še zaradi tega, ker je v podjetju precej problemov, o katerih bi morala spregovoriti prav organizacija ZK. Sicer so bila v razpravi izražena mnenja posameznih članov ZK o nekaterih vprašanjih, vendar pa ni bila podana temeljita in vsestranska ocena celotnega dogajanja v podjetju. Napačno pa bi bilo, če bi samo po tem, kako je konferenca potekala, ocenjevali politično dejavnost v podjetju, ki je bila v minulem letu precej pestra. Prav zato pa je težko razumljivo, zakaj pri članih ZK ni bilo na konferenci tiste razgibanosti, ki bi bila ogledalo dejavnosti v minulem letu. Vkljub vsemu pa je bila razprava nekaterih tovarišev le zanimiva. Pokazalo se je, da so politični forumi v podjetju nudili premalo pomoči centru predvojaške vzgoje, ker se je dogajalo, da pri izpitih nekateri mladinci

**Novi sekretar
tovarniškega
komiteja ZKS
tov.
Andrej Varl**

niso vedeli, kdo se nahaja na vodilnih mestih v organih samoupravljanja v podjetju. V razpravi je bil podan predlog, da bi tovariši iz vodstev političnih organizacij predavali tudi v centru za predvojaško vzgojo. Prav tako je bilo v razpravi podano mnenje, da je potrebno okrepiti pomoč organizacije ZK mladinski organizaciji; temeljito bo v prihodnje potrebno obravnavati v grupah važne politične dogodke zaradi pravnega razumevanja in pojasnjevanja, predlagano je bilo, da se vrši stalen pregled, kje člani ZK delujejo.

Iz poročila komiteja ZK in razprave je bilo razvidno, da čaka organizacija ZK v podjetju mnogo dela. V letošnjem letu se bo morala povečati aktivnost grup, v organizaciji se bodo morale najti čim ustreznejše oblike izobraževanja članov ZK, v okviru sindikalne organizacije bo treba organizirati nov cikel predavanj o aktualnih temah, okrepiti bo potrebno dejavnost komunistov v organih delavskega samoupravljanja, sindikalni in mladinski organizaciji in pa izven podjetja. Poleg tega pa bo morala organizacija posvetiti posebno skrb sprejemanju novih članov, posebno še iz vrst mladine. Na konferenci je bil izvoljen tudi nov 11 članski komitej.

Izvoljeni so bili:

Andrej Varl, Anton Kump, Boris Kryštufek, Jernej Teropčič, Silvo Hrast, Jože Benčič, Vili Plevnik, Cilka Zavrl, Franja Huth, ing. Danilo Dolgan in Avgust Pečar. Za sekretarja komiteja je bil izvoljen tov. Andrej Varl.

Novo vodstvo organizacije ZK je torej postavljeno pred obsežne naloge. V izpolnjevanju teh nalog mu želimo obilo uspeha.

Tovariša Borca

ni več med nami

Dne 30. decembra 1956 je prenehalo biti srce velikega borca za delavske pravice in za boljše življenje naših delovnih ljudi, tovariša Mavricija Borca.

Mavricij Borec je legel v prerani grob star komaj 46 let. V našem javnem življenju je zavzemal vidne položaje, saj je bil tajnik lesnih delavcev, tajnik vseh slovenskih sindikatov, poslanec Ljudske skupščine LR Slovenije, predsednik zbora proizvajalcev itd., in nad vsem in v prvi vrsti komunist.

V našem kolektivu ni bil neznan. Večkrat se je odzval našemu vabilu in nam govoril, poslednjič na predavanju naše Delavske šole lani na spomlad. Zato se tudi mi pridružujemo žalovanju za Mavricijem Borcem in ga bomo skupno z vsemi delovnimi ljudmi naše domovine ohranili v trajnem in lepem spominu.

Tovariš Borec zadnjič v Kranju

Na zboru občinskega sindikalnega sveta, ki je bil 24. decembra 1956, je bil prisoten tudi polkojni Mavricij Borec. Imel je pomemben govor in ker se je zanj zanimalo več članov našega delovnega kolektiva, smo sklenili napisati nekaj njegovih najbolj značilnih misli iz tega govora.

V uvodu je dejal:

»Leto 1956 je bilo za nas odločilno predvsem zato, ker smo v preteklosti gradili veliko stvar in nam je to lebo potrdilo, da smo prav vlagali svoje napore in žrtve.«

Nato je govoril o stabilizaciji našega notranjega tržišča in med drugim dejal:

»Položaj je takšen, da imamo za leto 1957 planiranih 1800 milijard dinarjev bruto dohodka, od katerega bomo potrošili 900 milijard za osebno potrošnjo, za socialno zavarovanje 152,5 milijarde, za obrambo 164 milijard, za proračunske potrebe 130 milijard, okrog 370 do 400 milijard za investicije, 50 milijard dinarjev pa za rezerve; tako smo vse potrošili, kar imamo, in lahko samo še debatiramo, če je ta notranja delitev pravilna. Obrambe prav gotovo ne smemo zmanjšati, saj smo radi svobodni in demokratični. Proračunskih izdatkov, čeprav so dragi, zaenkrat še ne moremo zmanjšati, saj je v to vključeno tudi naše šolstvo. Rezerv imamo zaenkrat še premalo, da bi mogli o njih debatirati. Torej nam ne preostane nič drugega, kot da živimo s temi osnovami, kot jih ustvarjamo za življenje. Med celim letom bomo morali neprestano paziti na to, da nam ne bi cene porastle hitreje kot plače. Če ne bomo na vsakem koraku napravili vse, bomo ob koncu spet ugotavljali, da so šle cene navzgor in da plače niso imele tistega učinka, kot je bilo rečeno. Domenjeno je, da se bo ustavil izvoz vsega mesa in živine, da bo tega več na domačem tržišču. Uvozili bomo predmete za široko potrošnjo, pri

katerih bo zainteresiran tudi kmet — da jih bo kupil, denar ne bo več tako pritiskal na prehranbene artikle. bo moral dvigati lastno proizvodnjo, in zato njegov Takoj v začetku leta se tudi ne bo investiralo in tudi ta denar ne bo takoj v začetku leta pritiskal na tržišče. Zaradi teh ukrepov predvidevamo, da ne bo porasta cen.

Dolžnost vseh sindikalnih organizacij je, da delajo z vsemi svojimi ukrepi na tem, da se 36 milijard dinarjev, ki bodo šle za plače, pokojnine ter invalidnine, ne sme razbliniti v povečanih cenah. Vsi delamo v industriji, obrti, trgovini, vsi imamo možnosti, da po organih in organizacijah dosežemo to, da se cene ne bodo dvigale.«

V nadaljevanju svojega govora je tov. Borec spregovoril tudi o tarifni politiki in podjetjih:

»Mi smo za to, da se masa plačnega fonda odmeri tako, kot je predvideno, namreč, da se da teh 5% in 10% po posameznih kategorijah; da je to plačilni element, ki da končno povišanje in da se skupen seštevek tega povišanja prišteje k plačam, kakršne so bile 1. oktobra. Podjetje pa naj potem samo razdeljuje tako kot misli, da je prav. Rekel bi samo to, da se sindikati morajo boriti za to, da ne pride do linearnega povečanja, ker ne morejo vsi enako dobiti, ker tudi vsi enako ne prispevajo. Nenormalno pa bi bilo, če bi obračun povečanj napravili tako, da bi se plače povečale zopet le uslužbencem in vodilnim osebam in to samo zato, ker je nekdo tako ocenil. Tu so premijski sistemi, ki še danes niso popolni in so že itak omogočili tem ljudem prejemke, saj so na tak način dobili prilično lepe vsote izplačane. Mi moramo prav tako in še bolj podpirati vsakega kvalificiranega delavca pa tudi ostale, če to kaže njihov rezultat dela. To morajo DS kot organi tarifne politike temeljito preценiti, kdo so oni, ki največ

dajejo v proizvodnji in koga naj se torej v tem smislu pred vsem nagradjuje s temi procenti. Mi računamo, da so to kvalificirani delavci in strojni delavci sploh. Imamo pa tudi ljudi, ki jim pravimo težaki, ki marsikaj naredijo, pa jih premalo cenimo, prav tako marsikatera polkvalificirana dela. Eno osnovnih načel moramo pred vsem sindikati res zagotoviti v bodočnosti v naših podjetjih, to je plačo po delu; ne po kvalifikacijah, ampak po dejanskem delu.«

Medtem ko se tov. Borc zavzema za dvig proizvodnje ob istem in nepovečanem številu zaposlenih, nadaljuje:

»Dve besedi o premijah, čeprav je bilo o tem že veliko govora. Premije so poseben problem. Premijski pravilnik naj bo napravljen za tiste, ki lahko takoj pokažejo svoj rezultat dela. Nam prav nič ne koristi dati premijo nekomu, ki mu rezultata dela ne moremo izračunati. Premijski pravilnik ni premijski pravilnik, če se v knjigovodstvu uspeh dela ne da izračunati. Knjigovodsko je treba dokazati, kakšen je njegov rezultat, potem pa bomo videli, kako je premija visoka. Ne se bati za desetisoče dinarjev za taka dela, o katerih računsko dokažemo, da so tak rezultat dela dosegla in ga ocenila. Mi imamo še danes primere, da delavci z mejevoljo gledajo na premije, ki jih posamezniki prejema; seveda, če ta premija nima opravičila v rezultatu dela, zlasti ker je vzeta iz dobička za plače, je potem neupravičena. Imamo pa tudi primere, da inženir ali tehnik, ki je polno upravičen na premijo, ne upa vzeti premije, ker se delavci potem pritožujejo. Zato je stališče republiške komisije za organizacijo proizvodnje, da naj bi premije v bodoče šle iz materialnih stroškov, vendar samo tiste premije, ki se knjigovodsko dokažejo, vse ostale pa še naprej iz dobička.

Glede norm pa sledeče: S tem, da je pri nas v zraku nekje napisan zakon, da norma lahko presega povprečje le do 10%, je pa res treba že enkrat nehati. Pri nas smo začeli kriminalno zavirati proizvodno ustvarjalnost. Nikjer ni nihče zapisal in nihče ne ve za uredbo, ampak teh 10% visi nad nami in se jih držimo. Kadar je norma realno postavljena, naj velja vsaj 6 mesecev, brez ozira na to, če jo delavec presega in koliko jo presega. Mi bomo dobili delavca, ki bo naredil za dva, če bo delal po normi, zato pa naj dobi tudi plačo za dva! Samo na tak način ne bomo zavirali iniciative. Smatramo, da bo v prihodnjih letih mogoče začeti primerjati norme med podjetji, in ko bomo tako daleč, bo precej lažje. Poznamo podjetje, ki ima za 300% višje norme od podjetja iste stroke, in to podjetje, ki ima visoke norme, še vodi razpravo, kako norme povišati, drugo pa še sploh ne premišlja o tem. Zato bomo morali po podjetjih začeti med seboj norme primerjati, ker se v nasprotnem primeru naši ljudje res ne bodo začeli plačevati po delu. In naši ljudje so pripravljani več napraviti kot so včeraj napravili in več kot danes, če jim bo družba to tudi res plačala. Kadar podjetje doseže količinski in finančni plan z istim številom delavcev ali ga celo preseže, mora delavec vedeti, kaj bo imel od tega. Ne pa tako kot je danes, da od tega ne podjetje, ne delavec nič nimata. Treba bo stimulacijo tako urediti, da se bo podjetje začelo boriti za plan, tako da občina, okraj in federacija z družbenim planom zagigura svoje zakonite potrebe, ki so nujne. Kadar pa podjetje plan prekorači, naj ostane podjetju vsaj 50%, da bodo ljudje tudi več dobili, če bodo plan več kot izpolnili.«

Dalje je tov. Borc govoril v prid analitski oceni delovnih mest, govoril je o socialnem zavarovanju, zaposlovanju v proračunskih ustanovah in nato prešel na investicije ter izjavil:

»Investicije bodo še vedno potrebne, vendar je štednja povsod prva. Delajmo stanovanja, ki jih zmoremo, ne pa da gremo v razkošje. To mora biti jasno vsakemu.

Odnos do ljudi je v raznih podjetjih do skrajnosti slab. Proučevanje življenjskih pogojev in sposobnosti

človeka je poglavje za sebe; zaenkrat tega še nihče ne dela. Kako ljudje stanujejo, kako se ljudje hranijo, o tem v podjetju nihče več ne razmišlja, ker je to kompliciran, ker je to težaven problem. O tem je treba govoriti, če ljudje hodijo od daleč na delo in med potjo trošijo energijo, če slabo stanujejo in pridejo na delo neprespani, če ni menze, kjer bi se hranili — potem res ne moremo zahtevati od njih ne vem kaj. In če izdajajo kapitalisti iz dobičarskega stališča ogromne vsote za ureditev življenja svojim delavcem, potem moramo tudi v naši socialistični ureditvi na tem delati, posebno še, ker se radi trkammo na socialistična prsa, kadar govorimo o skrbi za človeka. Vsega z zakonitimi predpisi ne bomo reševali, s skupnimi močmi pa se da marsikaj rešiti. Za športne klube je takoj denar in še za marsikaj drugega, ampak za to pa ne. Mi pa, če res mislimo na tem kaj storiti, res lahko že takoj napravimo, ker lahko rečemo, da odnos do človeka res še ni povsem socialističen. Ko smo v sindikatih o tem razpravljali, smo videli, da imamo ljudi, ki se bavijo s stroji in zanje skrbijo, imamo vse mogoče direktorje za posamezna vprašanja, za človeka pa ni direktorja. Zahtevamo v podjetju socialne direktorje, ki bodo razmišljali, kako ljudje živijo in kako naj se jim pomaga. Danes pa komaj izvemo od podjetij, koliko imajo ljudi zaposlenih, kako pa živijo, sploh nihče ne ve. Dajmo, mislimo še na človeka v podjetju, postavimo zato človeka z odgovornim položajem, da se bo brigal za to. En sekretar, ki se samo mimogrede bavi s tem, je premalo.«

Ob zaključku je tov. Borc govoril še o ukinitvi nočnega dela za žene in dal vrsto koristnih predlogov za bodoče delo ObSS Kranj in vsem sindikalnim organizacijam na našem področju.

»Seržant Smrt je prišel po tebe...«

Tako je napisal v neki povesti angleški pisatelj Dickens in kadarkoli sem prišel pri branju te povesti do tega stavka, me je pretreslo in zgrozilo. Da, da, dragi Mavričij in tako je zdaj prišel po tebe seržant Smrt. Seveda, saj vsi vemo, da je tudi smrt človeka naravna stvar. Toda ti, ki si vse življenje krivice zatiral, nisi mogel ničesar več storiti zoper to krivico, ki je bila tebi in nam storjena. Seržant Smrt je samosilnik nad življenjem ljudi. Ti, ki si bil (vse življenje) nevolucionar, ti, ki si se znal vsakemu nasilju upreti, ti, ki si znal s pestjo udariti, ko je šlo za biti ali ne biti delavskemu rodu, si se zlomil ob nasilju smrti, ki jo človeški rod ne more premagati. Seržant Smrt je opravil svoje delo.

Tone Seliškar

Iz »Delavske enotnosti«,

Ing. Alojz Grčar:

1956-1957

Komaj smo zaključili 1956. l., že smo zaorali globoko brazdo v leto 1957. Prav je, da ob tej priliki kritično pregledamo svoje uspehe in neuspehe v preteklem letu in na njihovi osnovi potegnemo zaključke, ki nam bodo pomagali pri izvrševanju nalog v letu 1957.

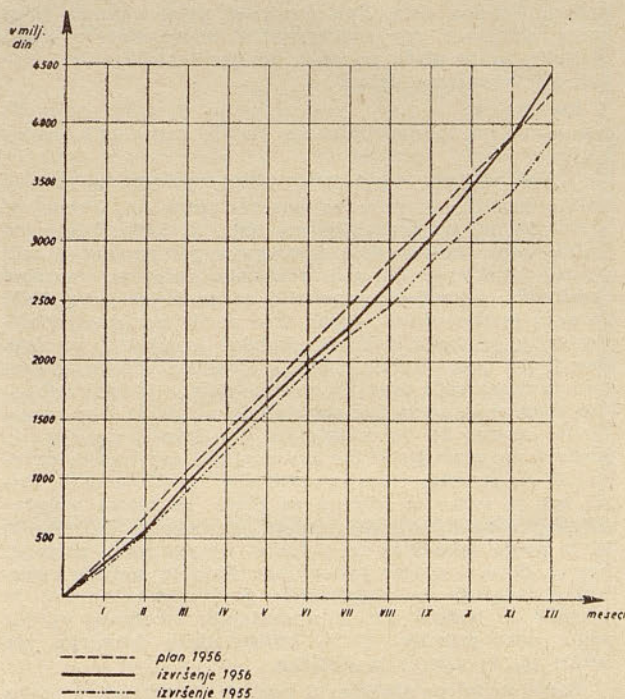
Leto 1956 nam je takoj v začetku povzročalo težave. Te so se večale iz meseca v mesec, tako da smo sredi leta že bili v negotovosti, če nam bo naše naloge sploh možno izpolniti. Toda ko smo v septembru končali letne dopuste, smo se s podvojeno silo vrgli na delo in uspeh res ni izostal. Že v oktobru smo dosegli uspeh, ki nam je vlil toliko upanja, da smo bili prepričani, da bomo cilj dosegli. Gotovo vsi veste, da je bila v letu 1956 naša obveza družbi 4 milijarde 256 milijonov dinarjev. To se pravi mesečno povprečno po 355 milijonov. Izpolnjevanje teh obveznosti pa je bilo naslednje:

Mesec	Izvršenje v milij. din	Skupno izvršenje v milij. din	Potek plana v milij. din
Januar	293,3	293,3	333
Februar	264,5	557,8	680
Marec	394,-	951,8	1053
April	358,9	1310,7	1400
Maj	338,7	1649,4	1747
Junij	339,-	1988,4	2108
Julij	293,-	2281,4	2469
Avgust	370,4	2651,8	2842
September	372,3	3024,1	3189
Oktober	452,2	3476,3	3562
November	404,6	3880,9	3895
December	528,2	4409,1	4256

Se lepše pa vidimo gibanje in doseganje plana v diagramu, v katerem smo za lepšo primerjavo narisali tudi kako smo izvrševali plan v letu 1955.

Vidimo, kako smo bili vse leto pod planom, vendar smo se mu začeli v četrtem četrtletju približevati, ga v začetku decembra presegati in ga do konca leta presegli za 153 milijonov din, ali za 3,6%. To je lep uspeh in še bolj upoštevanja vreden, če

pomislimo, da nam ni padel v naročje sam, ampak da smo morali skozi celo leto zastavljati vse sile in izkoristiti vsako uro.

Se vedno bolj važno pa je ugotoviti, v koliko delovnih urah oziroma s koliko ljudmi smo ta uspeh dosegli. Navadno si vsako leto izračunamo, koliko odpade od skupne proizvodnje na enega člana kolektiva. V kolikor nam ta vrednost na poedinca iz leta v leto raste, pravimo, da smo storilnost povečali. V letu 1955 smo imeli v tovarni povprečno 2525 delavcev in uslužbencev, proizvedli smo pa za 3871,2 milijona dinarjev. Iz teh dveh postavk lahko izračunamo, da odpade na enega člana kolektiva 1,533.107 dinarjev proizvodnje. V letu 1956 smo pa proizvedli za 4.409.100.000 dinarjev pri povprečnem stanju delavcev in uslužbencev 2594. Posameznik je torej proizvedel za 1,699.733 dinarjev, ali za 166.626 dinarjev več kot v letu 1955. Posameznik je torej proizvedel za 11% več kot v letu 1955.

Ni veliko podjetij, ne v svetu, ne pri nas, ki bi se lahko pohvalila, da so v enem letu dvignila storilnost kar za 11%. Zato se bo vsak takoj vprašal, zakaj je ravno nam v Iskri to uspelo.

Vzrokov za to je več. Veliko priznanje gre predvsem delavcem v produkciji in montažah, ki so na tistih delovnih mestih, kjer nam primanjkuje strojev in naprav, vztrajali ob trdem delu, pa naj bo v dopoldanski, popoldanski ali celo nočni izmeni. Nič manjše priznanje pa ne gre vodstvu podjetja, ki je izvajalo uspešne ukrepe za

povečanje proizvodnje. Proizvodnja se ne da povečati s „stiskanjem“ norm, ampak so potrebni tudi drugi ukrepi. Važno je, da je delavcu omogočeno izdelati več z istim naporom, saj prekomerni napor vodi večkrat k zmanjšanju, kot pa povečanju storilnosti. Najvažnejšo vlogo je tu odigrala priprava dela, ki je ob svoji sodobni organizaciji pripomogla k našemu uspehu. Priznati moramo, da smo dobivali v letu 1956 boljša orodja, da je poskusna serija kljub mlademu kadru bistveno pripomogla, da so prve serije v proizvodnji delov, kakor tudi v montažah stekle veliko hitreje in lažje kakor prej. Dočim smo včasih skozi več serij še odpravljali poedine napake, se to danes pojavlja v veliko manjši meri.

Poleg tega, da smo v letu 1956 proizvedli več, moramo pa s ponosom ugotoviti, da smo svoje izdelke tudi kakovostno izboljšali, čeprav je bilo v letu 1956 znatno manj zavrženih sestavnih delov kot v letu 1955. Prišli smo na to stopnjo, da se nam naših izdelkov ni treba sramovati na nobenem inozemskem tržišču, saj smo dobili od mnogokje zelo laskave pohvale. Izvzeti moramo le nekaj izdelkov, ki so konstrukcijsko zastareli, čeprav kvalitetno odgovarjajo.

Ne smemo pa prezreti zaslug našega nabavnega oddelka, ki nas je v preteklem letu bolje kot kdajkoli prej zalagal s potrebnimi surovinami. Nabavni oddelek bi pa lahko še bolje opravil svoje naloge, če ne bi bila tovarna precejšen del leta v velikih finančnih težavah, ki so temu oddelku onemogočale normalno delo.

Ceprav smo družbeni plan v celoti presegli, pri nekaterih izdelkih nismo dosegli predvidenih količin, pri drugih smo jih pa presegli. Glavni vzrok tej spremembi asortimenta je bil komercialnega značaja, saj smo morali delati izdelke, ki jih je prodajni oddelek lahko prodal.

Iz tega razloga nismo izdelali dovolj telefonskih central, ker so nova naročila začela v večji meri prihajati v zadnjem četrtletju. Poleg tega smo pa imeli v začetku leta velike težave z izdelavo relejev, kjer nam je šele po daljšem času uspelo žarenje mehkega železa. Plana nismo dosegli pri nekaterih novih instrumentih, ki so prepozno prišli v proizvodnjo. To so instrumenti BN1, AS1, OS2, BN3 in UL4. Pri nekaterih instrumentih nam je pa primanjkovalo materiala, n. pr. pri instrumentu z vrtljivim železom FQ3.

Tudi pri kinoprojektorjih nismo dosegli plana, in sicer iz razloga, ker smo v proizvodnji delov forsirali druge komercialno važnejše izdelke, saj smo v nekem obdobju imeli na skladišču tudi čez 100 projektorjev NP21.

Plana vrtalnih strojev nismo dosegli, ker jih nismo uspeli prodati in smo imeli vse leto znatne zaloge na skladišču.

Avtoelektrika je kazala v letu 1956 velike perspektive. Toda proti koncu leta so naročniki stornirali pogodbe in smo morali zmanjševati proizvodnjo. V prvem polletju nam je povzročal velike težave material, med drugim polovi čevlji.

Zato smo pa proizvedli več drugih izdelkov, ki jih je prodaja sproti prodala. Tu moramo v prvi vrsti omeniti električni števec, ki smo ga proizvedli 35.320 komadov več, kot je bilo predvideno, kar nam je največ pripomoglo k dosegu plana.

Plan pa bi presegli še bolj, če bi v mesecu februarju ne imeli zastoja zaradi pomanjkanja električnega toka. Nabavnemu oddelku se moramo zahvaliti, da nas je kljub težavam preskrboval s premogom, ker bi sicer bil zastoj še veliko večji.

Ko smo z začetkom novega leta začeli zopet novo bitko, marsikdo z nesigurnostjo gleda v bodočnost, saj si nalagamo zopet nove naloge. Želimo pa, da za izpolnitev teh dodatnih nalog ne bi bilo potrebno več fizičnih naporov, ampak da bi si delo organizirali tako, da bi z manjšimi napori dosegli več.

Poglejmo cilj. Družbeni plan nam za leto 1957 nalaga obveznost 4,458 milijonov dinarjev. Vsakomur se zdi, da naloga ni znatna. Upoštevati pa moramo, da smo konec leta 1956 znižali pri nekaterih naših izdelkih cene in s temi znižanimi cenami izračunali tudi vrednost plana za leto 1957. Če bi plan izračunali po istih cenah, kot smo jih imeli v letu 1956, potem bi dobili vrednost 4,669 milijonov dinarjev. Vendar tudi ta iznos ni zastrašujoč, saj smo v letu 1956 proizvedli za 4,409 milijona dinarjev in imamo torej le za 6% večjo nalogo, kot je bila naša izvršitev v letu 1956. Težava je v tem, ker so se nam v letu 1957 povečale le nekatere panoge, ne pa vse v istem odstotku. Želeli bi povečanje pri tistih izdelkih, pri katerih imamo za izdelavo sestavnih delov še proste kapacitete. Želeli bi več dela na revolverjskih stružnicah in rezkalnih strojih. Na žalost pa prodajne prilike zahtevajo, da ne povišamo proizvodnje rotacijskih strojev in kinoprojektorjev, ampak proizvodnjo telefonskih central in električnih števecov. Proizvodnja rotacijskih strojev bo ostala približno na isti ravni kot lani, dočim se bo proizvodnja kinoprojektorjev znižala skoraj na polovico. Posebno se bo povečala proizvodnja telefonskih central. Lani je montaža telefonije proizvedla za 720 milijonov telefonskih central, dočim je zadolžitev za leto 1957 1,130 milijonov dinarjev. Znatno bomo povečali tudi proizvodnjo električnih števecov. Ta

povečanja pa zahtevajo novih kapacitet ravno tam, kjer smo imeli že dosedaj ozka grla. Še bolj bo obremenjen oddelek stiskalnic, vrtalnica, male stružnice in stružni avtomati. Na stiskalnicah si bomo pomagali z boljšim izkoriščanjem dveh avtomatskih stiskalnic, ki so dosedaj večinoma stale, ker še niso bila izdelana potrebna orodja. Sedaj je precej teh orodij že gotovih; z njimi bomo znatno razbremenili ekscentrske stiskalnice, saj nam ena avtomatska stiskalnica odleže vsaj za 4 ekscentrske. V vrtalnico bomo namestili nove vrtalne stroje domače izdelave, in bomo tako kos vsem nalogam. Težje bo v mali strugarni, kjer si lahko pomagamo le z boljšim izkoriščanjem obstoječega strojnega parka, upamo pa, da bomo tudi tu kos vsem nalogam. Poseben problem bodo avtomatske stružnice, kjer že vnaprej vemo, da ne bomo mogli izdelati vseh potrebnih delov. To pa posebno zaradi velikih količin vijakov, ki nam zasedajo polovico strojev. Poleg tega smo morali ukiniti tretjo izmeno na malih revolverjskih stružnicah, kar predstavlja dodatno obremenitev za avtomate. Deloma si bomo pomagali z avtomati v Lipnici, vendar s tem problem še ne bo rešen. V kolikor še ne bomo uspeli z nabavo strojev za valjane vijake, bomo morali vijake pač kupovati v inozemstvu, ker nam vijaki, izdelani v domačih tovarnah, ne odgovarjajo.

Čeprav smo v letu 1956 povečali storilnost za 11%, pa moramo priznati, da v letu 1957 obstojajo nadaljnje možnosti za njeno povečanje. Ni nam treba skrivati, da bi obstoječo normo večina delavcev lahko preseгла ne samo za 15%, ampak znatno več, če se ne bi bali, da bi bila potem norma popravljena. Ta strah je bil doslej upravičen, ker so se taki primeri tudi dogajali. Vsakomur je jas-

no, da je pri povišani normi za isti zaslužek treba intenzivneje delati. Vidimo pa, da je v bodoče ta strah popolnoma neupravičen, ker se norme ne bodo več „strigle“. Kdor dela za dva, naj za dva tudi zasluži, saj od tega nima koristi le posameznik, ampak tudi skupnost. Prepričani smo, da bodo na pot intenzivnejšega dela stopili najprej najpogumnejši, tem bodo sledili pa tudi drugi, ko se bodo prepričali, da je vsak plačan po svojem delu.

Pri tistih, ki ne delajo na normo, bo pa isto vlogo igrala premija. Sicer obstoječi pravilnik verjetno v začetku ne bo stimulativen kot bi bilo želeli, vendar se bo v doglednem času izpilil, da bo deležen premij res samo tisti, ki je več prispeval skupnosti, kot je njegova osnovna dolžnost.

Prepričan sem, da v letošnjem letu ne bo več potrebno kontrolirati, kdo je zjutraj zamudil, oziroma ob dveh prej končal delo, saj nam ne bo več cilj, da dosežemo oziroma samo malenkostno presežemo normo, ampak da polno izkoristimo delovni čas, ker nam to garantira tudi večji zaslužek.

Zastonj so vse besede o višjem življenjskem standardu, če ne bomo v istem času proizvedli več dobrin kot doslej. Če bomo proizvedli več, ne bo vsak posameznik zato prejel le večjega plačila ampak se morajo razumljivo znižati tudi cene izdelkov, ker so bili proizvedeni v krajšem času. Poleg tega bo trg boljše založen z njimi. Imamo torej trojno korist.

Če bomo nadaljevali v letu 1957 po teh smernicah, potem smo lahko prepričani, da uspeh ne bo izostal. Končno moramo le uvideti, da je to edina pot, da začnemo s povišanjem življenjske ravni. Nihče nam je ne bo podaril, ustvariti si jo moramo sami.

Dr. Milan Lilek:

Naši komercialni uspehi v letu 1956

Leto važnih preizkušenj in očitivnih napredkov je za nami. Prepričan sem, da se celotni kolektiv strinja s konstatacijo: z letom 1956 smo lahko zadovoljni!

Naša proizvodnja oziroma izvršitev plana v letu 1955 je bila 3,87 milijard dinarjev. Novi plan za leto 1956 pa je predvideval povečanje proizvodnje v skupni vrednosti 4,25 milijard dinarjev. V tistem trenutku so bile naše komercialne skrbi velike, saj je zaloga neprodanih gotovih izdelkov dne 1. 1. 1956 znašala 1,2 milijarde dinarjev.

Delovni rezultati leta 1956 pa so: Proizvodnja je dosegla (z notranjimi storitvami) 4,4 milijarde dinarjev, prodaja pa blizu 5 milijard dinarjev. Zaloge naših proizvodov na skladiščih pa so se do 31. 12. 1956 znatno zmanjšale.

Z velikim elanom in optimizmom smo šli v novo leto 1956, toda tudi z mnogimi novimi in konkretnimi komercialnimi skrbmi: ali bomo mogli prodati vso proizvodnjo pri istočasni odprodaji že obstoječih zalog naših gotovih izdelkov, ali bomo

Nakladanje
prve
pošiljke
naših
izdelkov
za Čile —
pristanišče
Reka

imeli zadosti deviz za uvoz deficitarnega reprodukcijskega materiala, ali bomo imeli dovolj dinarskih sredstev za pravočasen nakup surovin, ali bomo obdržali dobavne termine materialov itd. — kajti vse to so predpogoji za redno in nemoteno proizvodnjo naše tovarne — in vse to predstavlja glavne delovne naloge naše komerciale.

Nabava surovin in materiala je še nekako šla. Bilo je mnogo manj škripanja kakor prejšnja leta, čeprav so bile tudi tu motnje. Naročeni materiali niso vedno prispeli v dogovorjenih rokih, deloma po krivdi dobaviteljev, pogosto pa tudi po naši lastni krivdi, ker nismo vedno imeli dovolj dinarskih sredstev. Ne pozabimo, da smo imeli v tem oziru dokaj težke trenutke. To je tudi za bodoče ena najvažnejših problematik nakupa, ki je ozko povezana s problemi finansiranja in s problemi zadostnih razpoložljivih dinarskih sredstev.

Pri nabavi deviz smo imeli v lanskem letu še nekako srečno roko, tako da smo v glavnem pravočasno oskrbovali svojo proizvodnjo z materialom iz uvoza. Kritične so bile uvozne surovine kot so: nikel anode, selen, specialna bronca in medenina. To pa je razumljivo z ozirom na splošno gospodarsko in politično situacijo v svetu.

Prodaja naših proizvodov na domačem trgu je v prvih mesecih leta 1956, da, celo vse do avgusta 1956, kazala relativno slab razvoj. Planirana mesečna prodaja v znes-

ku 350 do 370 milijonov din ni bila dosežena vsak mesec. Glavni razlogi ležijo pač v tem, da v prvih mesecih, oziroma v prvem polletju 1956 kupci niso mogli nabavljati investicijske opreme pri nas, ker niso imeli potrjenih zaključnih računov in zaradi tega nismo mogli razpolagati s svojimi finančnimi sredstvi. Tudi družbeni plan za leto 1956 je bil precej pozno sprejet, razen tega pa je tendenca zmanjševanja investicij imela določen vpliv tudi na plasman naših proizvodov. Zaradi tega moramo konstatirati — in to je silno zanimivo — da je bil v februarju, marcu, maju, juniju in avgustu ravno izvoz tisti, ki je vsaj deloma popravil našo prodajno situacijo, oziroma z drugimi besedami povedano, izvoz je tisti, ki je vsaj do neke mere zagotovil planirano realizacijo naše prodaje, pa čeprav ta izvoz ni dosegel kakšnih izredno visokih zneskov.

Omenjene objektivne težave in relativno strog režim kreditne politike Narodne banke — posledice teh komponent so postale splošen pojav — so bile predmet obširnih analiz in konferenc v okviru industrije FLRJ, na katerih smo tudi mi sodelovali. Rezultat teh analiz je bila uvedba novih gospodarskih instrumentov, predvsem uvažanje prodaje določenih investicijskih proizvodov s srednjeročnim kreditiranjem na dve do tri leta; obrestna mera je bila predvidena s 5,5%. Ti novi instrumenti so stopili v veljavo avgusta in septembra 1956,

praktična uporaba pa je bila z ozirom na novosti in tehnično izvedbo omogočena šele v zadnjem četrtletju 1956. Za nas je ta prodaja na kredit imela brez dvoma za posledico dodaten plasman v vrednosti približno 550 milijonov dinarjev.

Jasno je, da vse možnosti prodaje na kredit na domačem trgu še daleč niso izčrpane ter si v tem oziru obetamo povečanje prometa v letu 1956, ker bodo ti instrumenti dali investitorjem možnost nove nabave nujno potrebne opreme.

Prodajo števecv smo pri nas vedno smatrali kot določen pokazatelj naše splošne gospodarske situacije, oziroma razvoja konjunktura pri nas. Zaradi tega smatramo, da je kratek količinski pregled prodaje števecv po mesecih bolj zanimiv kot naštevaje mesečnih fakturiranj. Če pogledamo razvoj prodaje števecv po mesecih, dobimo naslednje sliko:

Leto 1956	
mesec	komadov
januar	4.337
februar	14.172
marec	13.694
april	9.489
maj	4.550
junij	4.511
julij	7.796
avgust	16.793
september	13.766
oktober	18.586
november	21.885
december	26.951
Skupaj	156.530

Od tega števila je bilo prodanih na kredit v novembru 1956. leta 4.845 števecv in v decembru 11.665 števecv. Izvoz pa je znašal 30.275 števecv in 6423 merilnih instrumentov.

Dne 1. 1. 1956 smo imeli na zalogi ca. 38.000 števecv, dne 31. 12. 1956 pa praktično nič, ker so bili števeci, ki smo jih imeli na zalogi, prve dni januarja 1957 odpremljeni. Iz tega sledi, da smo v letu 1956 plasirali več kot 160.000 števecv, kar je za naše podjetje vsekakor rekord.

Tudi drugi podatki so rekordni:

V letu 1956 smo prodali 37.397 telefonskih aparatov tipe ATA napram 21.840 v letu 1955. Pri induktorskih telefonskih aparatih pa je bila prodaja nekoliko manjša kot leta 1955 — in sicer 7779 komadov napram 8660 komadov v letu 1955.

Avtomatskih telefonskih central smo plasirali 21.000 priključkov.

Kinoprojektorjev OP-2 16 mm smo plasirali 382 komadov, kinoprojektorjev NP-2 in NP-21 35 mm pa 211 komadov.

Smatram, da je razvoj dogodkov v celoti potrdil pravilnost naše prodajne politike, predvsem pa politike cen. Znano je, da smo v vseh zadnjih letih vodili politiko stabilnih in ne menjajočih se cen, kljub temu, da so se pri spreminjanju naših gospodarskih instrumentov večkrat pokazale potrebe po povišanju prodajnih cen zaradi povečanja cen reprodukcijskega materiala, katerega moramo kupovati zaradi višje dinarske cene deviz itd.

Glede dinarskih cen deviz se je v lanskem letu situacija popolnoma normalizirala in stabilizirala, kljub temu pa smo imeli na domačem trgu povečanje nabavnih cen osnovnih domačih surovin in proizvodov. Ta povečanja so pri nekaterih predmetih zelo pomembna.

Tako so na primer v letu 1956 porasle povprečne cene proizvodov, ki jih kupujemo, napram letu 1955 kot sledi:

1 kg	1955 din	1956 din
medenina	450,—	590,—
baker, elektrolitski	510,—	690,—
medenina v palicah	584,—	701,—
alu-pločevina	524,—	820,—
bakrena žica, vlečena	495,—	1.154,—
lak žica	1.493,—	2.002,—
selensko blato	20.000,—	35.000,—
kositer	2.000,—	4.000,—
akumulator 6 OE 2	23.367,—	30.263,—
stacionarna baterija L2	10.348,—	12.420,—

Kljub temu pa prodajnih cen naših proizvodov nismo povišali v odgovarjajočih zneskih, temveč smo zadržali cene nespremenjene; razliko v cenah smo pokrili s povečano storilnostjo, znižanjem režije itd. ter deloma tudi v breme dobička — vse v interesu ohranitve nespremenjenih prodajnih cen.

Sli smo pa tudi še korak dalje. Budno spremljamo analizo strukture lastne cene. Kjerkoli nam je bilo mogoče, smo na podlagi modernizacije proizvodnih postopkov, znižanja cen ter manjše porabe reprodukcijskega in režijskega materiala prilagodili naše cene splošni tendenci in politiki znižanja cen ter smo tudi v tem oziru dosegli ugodne rezultate.

V avtomatski telefoniji smo znižali cene po priključku, tako pri serijskih kakor tudi pri drugih avtomatskih telefonskih centralah različnih velikosti. Pred koncem leta smo znižali prodajne cene tudi avtomatskim telefonskim aparatom (za večje količine), in sicer za 10% — predvsem v korist našega glavnega kupca, Podjetij za PTT promet v naši državi; s tem smo se vključili v sistem prodaje, ki je v navadi v vseh modernih državah.

Znižali smo tudi ceno našemu masovnemu reprezentančnemu proizvodu, to je števcu. Ta trditev je na videz nelogična, ker je vsem znano, da ga prodajamo po isti ceni kot poprej. Vendar pa smo znižali ceno s tem, da smo ukinili proizvodnjo tipe E11 in prešli na mnogo popolnejšo, modernejšo tipo E2, ki ima za ca. 25% več materiala, pa tudi več delov — kljub temu smo pa pustili ceno nespremenjeno, kar brez dvoma pomeni znižanje cene.

Nadalje smo znižali cene pri vseh onih artiklih, kjer nam je bil poleti in jeseni 1956 znižan davek na poslovni promet. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da smo pri večini takih slučajev znižali prodajno ceno za več kot je znašalo znižanje stopnje prometnega davka.

Tako n. pr. smo znižali ceno ozkemu kinoprojektorju OP-2 v februarju od 850.000 dinarjev na 680.000 dinarjev, pri uvajanju prodaje na kredit pa s 1. oktobrom 1956 od 680.000 dinarjev na 496.000 dinarjev.

Z veljavnostjo od 5. novembra 1956 pa smo izvedli naslednja znižanja cen:

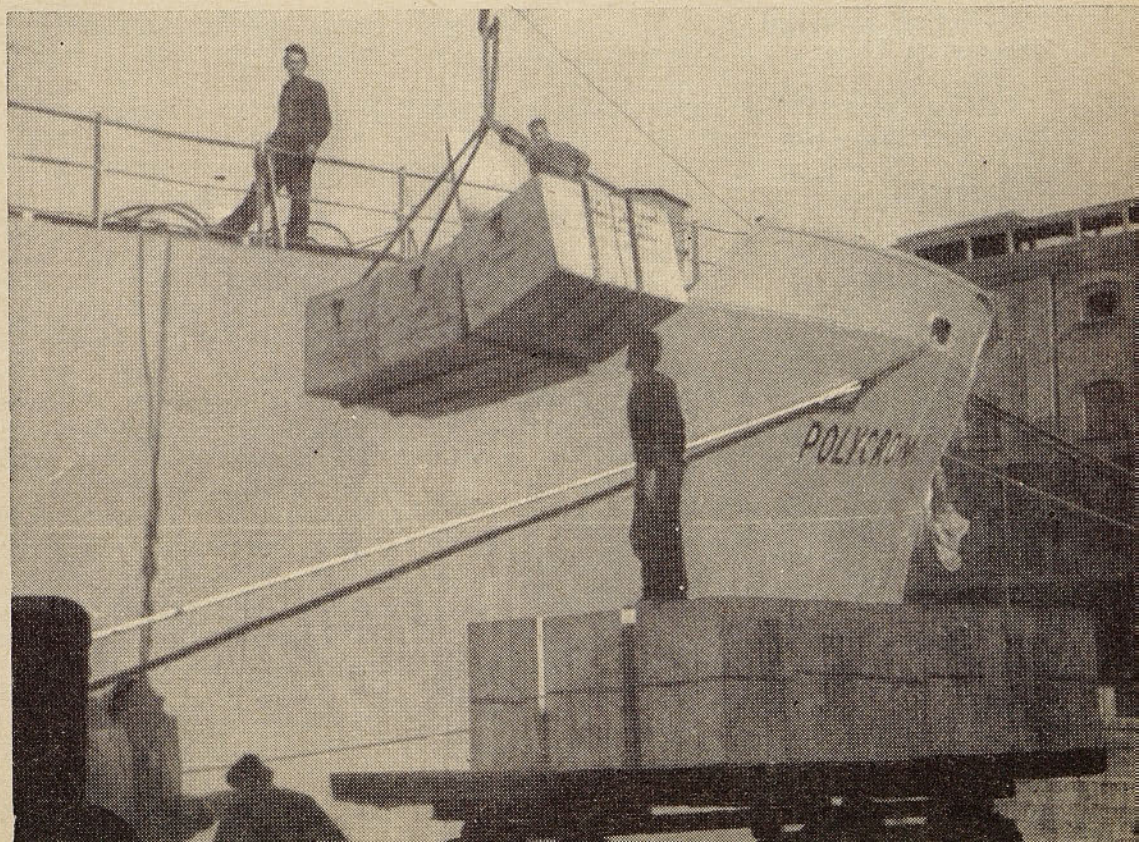
	stara cena d'n	nova cena d'n
električni vrtalni stroj		
EVS 1 10 mm	25.700,—	19.650,—
EVS 3 32 mm	82.800,—	59.240,—
vrtalna glava 10 mm	2.940,—	2.352,—
elektromotor KEM 20	4.150,—	3.320,—
elektromotor KEM 50	6.980,—	5.584,—
elektromotor za	12.930,—	9.650,—
sesalec prahu		
dinamo za kolo	2.000,—	1.700,—
asortiman pacco stikal		
— povprečna cena	2.500,—	1.850,—

Znižanje cen teh proizvodov je imelo določen, vendar ne odločilen vpliv na povečanje prodaje, ker so to investicijski predmeti. Med njimi je le dinamo za kolo tipičen artikel široke potrošnje. V končni liniji seveda tudi motor za sesalec prahu vpliva na znižanje cene gotovemu izdelku. Vse to pa se v kratkem razdobju dveh mesecev ni moglo občutiti v obliki povečanja prodaje. Kolikor smo lahko sledili, je trgovska mreža adekvatno znižala prodajne cene.

V našem proizvodnem asortimanu ni tipičnih artiklov široke potrošnje. Kot kažejo rezultati prodaje na kredit v zadnjem tromesečju leta 1956, so potrebe po teh artiklih na domačem trgu velike, le finančna sredstva za nabavo so majhna, zato pa je nabava možna s prodajo na kredit, tako da ni potrebe za kako preusmeritev proizvodnje na drug tipičen artikel široke potrošnje. Kar se pa tiče izvoza, ni razlike med onimi finalnimi izdelki, ki so namenjeni za izvoz, in tistimi za prodajo na domačem trgu. Možnosti plasmana v izvozu so podane, zato tudi tu ne kaže menjati proizvodnje na druge artikle.

Važnost našega izvoza je splošno znana. Predvsem pa je izvoz važen za naše podjetje kot dopolnilna prodaja proizvodov takrat, ko domači trg iz katerihkoli razlogov ni v stanju enakomerno prevzeti proizvedene količine. Izvoz je za nas posebno važen vedno takrat, ko zaloga proizvodov v naših skladiščih raste. To konstatacijo nam prav posebno potrjujejo prilike v prvi polovici leta 1956, pa tudi — v določenih slučajih — razvoj dogodkov preteklih let.

Pošiljka
naših
izdelkov
za Južno
Ameriko

Omenil sem že, da nam je v februarju preteklega leta na mesečno prodajo v določeni meri pozitivno vplival izvoz kinoprojektorjev v Turčijo, v marcu, maju in juniju izvoz v Čile in Argentinijo, v avgustu pa spet v Turčijo.

Razen tega je splošno znana važnost izvoza naših proizvodov glede njihove konkurence z inozemskimi podjetji, kar vpliva predvsem na kvaliteto naših proizvodov. Če bi proizvodi, ki jih izvažamo, v zadnjih letih ne bili dosegli visoke kvalitete stopnje, ne bi imeli možnosti povečati izvoz. Seveda pa tako povečanje izvoza ne zavisi samo od naših želja, temveč od cele vrste elementov, na katere mi v večini slučajev nimamo možnosti direktno vplivati. Izvozni posel je težak in zahteva mnogo potrpljenja.

Pa kljub vsemu tudi v tem oziru rapidno napredujemo.

Izvozili smo:

leta 1953 v vrednosti	167.000 \$
leta 1954 v vrednosti	185.000 "
leta 1955 v vrednosti	223.000 "
leta 1956 v vrednosti	435.000 "

skupaj 1,010.000 \$

Participacija posameznih proizvodov, računano od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956, torej za zadnja 4 leta je takale:

kinoprojektorji	\$ 461.458,—
telefonija	" 176.828,—
števcji in drugi merilni instrumenti	" 304.775,—
električni vrtalni stroji	" 49.537,—
instalacijski material	" 4.065,—
diname za kolesa	" 6.807,—

Procent plasmana v posameznih državah daje naslednjo sliko:

Turčija	50%
Avstrija	14%
Brazilija	3%
Burma	5%
Egipt	4%
Sirija	1%
Čile	17%
Iran, Bolgarija, Poljska, Indija, Urugvaj, Švica, Zap. Nemčija pa	6%

Izvoz v letu 1956 v dolarskih vrednostih po mesecih je bil takle:

januar	\$ 4.000,—
februar	" 17.840,—
marec	" 92.488,—
april	" 3.139,—

maj	\$ 21.863,—
junij	" 43.651,—
julij	" 15.224,—
avgust	" 167.183,—
september	" 13.093,—
oktober	" 20.077,—
november	" 28.072,—
december	" 1.302,—

Razdelitev izvoza v letu 1956 na posamezne države je naslednja:

Turčija	\$ 187.121,—
Burma	" 47.672,—
Brazilija	" 22.452,—
Sirija	" 7.915,—
Avstrija	" 234,—
Čile	" 146.571,—
Poljska	" 1.874,—
Egipt	" 18.926,—
Indija	" 1.198,—
Urugvaj	" 34,—
Švica	" 375,—
Holandija	" 821,—

Dolarska vrednost izvoza po posameznih proizvodih v letu 1956 znaša:

telefonija	\$ 127.263,—
kinoprojektorji	" 83.302,—
števcji in merilni instrumenti	" 198.961,—
elek. vrtalni stroji	" 18.451,—
instalacijski material	" 3.245,—
diname za bicikle	" 3.973,—

Izvoz po številu oziroma količina posameznih proizvodov v letu 1956 znaša:

kinoprojektorji	35
števcji	30.275
merilni instrumenti	6.342
vrtalni stroji	676
serijske telefonske centrale	63
telefonski aparati	6.600
diname za kolesa	3.340
paketna stikala	121
razne razdelilne letvice	3.225

V izvozu se seveda vedno zopet pojavljajo strukturalne spremembe glede predmetov, ki jih izvažamo kakor tudi glede držav, v katere izvažamo.

Smatram kot posebno važno omeniti povečanje izvoza v Čile in v Burmo.

Predvsem je zanimiv izvoz v Burmo, kamor smo leta 1953 poslali dva kinoprojektorja in razne druge proizvode v vrednosti USA \$ 10.531,—. Od takrat pa do konca

junija 1956 nismo z Burmo mogli zaključiti novih poslov, čeprav je bil kupec dveh kinoprojektorjev z aparaturama zelo zadovoljen. Od junija 1956 pa do 31. 12. 1956 smo z Burmo zaključili 24 komadov kompletnih normalnih 35-mm kinoprojektorjev po relativno dobrih cenah. Od te količine še nismo izdobavili 8 komadov, ker čakamo na otvoritev odgovarjajočih akreditivov.

Iz tega sledi, da so v Burmi plasirali v 6 mesecih 24 kinoprojektorjev, in če temu dodamo še 2 projektorja iz leta 1953, vidimo, da se tam nahaja že 26 naših projektorjev. Z ozirom na dejstvo, da je Burma relativno majhna država, smatramo to kot izreden uspeh, ki nam potrjuje važnost dobre prodajne organizacije, oziroma ljudi, ki so v stanju plasirati naše proizvode.

Razumljivo je, da z vso intenzivnostjo delamo na tem, da obdržimo tržišče v Burmi in v sosednih državah Vzhodne Azije za plasman naših kinoprojektorjev, predvsem pa malih projektorjev, ter da ta izvoz intenzivno povečamo.

Zelo važno tržišče predstavlja za naše podjetje Turčija. Želje po našem izvozu v Turčijo so ogromne in bi bila Turčija sama v stanju, da prevzame vse količine naših proizvodov, ki jih želimo izvažati — vendar pa obstojajo tudi tu razlogi finančne narave, ki nam postavljajo določene zapreke — kajti mi seveda danes nimamo možnosti prodajati na dolgoletne kredite, v kolikor za to in v interesu tega ne dobimo ustrezne pomoči merodajnih izvoznih činiteljev.

Na turškem tržišču smo odlično plasirani, in to prav z vsemi proizvodi našega izvoznega programa. Omeniti želim okolnost, da se je naša tovarna kot edino jugoslovansko podjetje v septembru 1956 udeležila mednarodnega sejma v Izmiru ter da smo od turških zunanje trgovinskih oblasti v sporazumu z našimi dobili kot edino podjetje uvozni kontingent za 328.000 \$ oziroma 900.000 turških lir; tega kontingenta iz prej omenjenih razlogov nismo v celoti izkoristili. To, da nam je bil odobren ta kontingent, predstavlja mednarodni trgovski dogodek velikega pomena. Pripominjam, da je to uspeh naših predstavnikov — tako podjetja Darfilm kakor tudi podjetja Interfilm v Istanbulu. Naši zastopniki v Turčiji so jeseni 1956 osnovali novo podjetje pod nazivom „Turktelefon“, ki naj bi predstavljalo izključnega uvoznika naših telekomunikacijskih instalacij in avtomatskih telefonskih central. S tem bo za plasman naše telefonije v inozemstvu storjen velik napredek, če nam bo mogoče urediti finančno stran funkcioniranja jugo-

slovansko-turškega kliringa. Prepričan sem, da mora tožadevni uspeh slejkoprej nastopiti.

Pregled našega izvoza po mesecih nam pokaže, da je v zadnjem četrtletju 1956 stagniral, predvsem zaradi znanih političnih dogodkov na Bližnjem Vzhodu. Kljub temu smatram, da moramo ta tržišča prav posebno obdelovati, ker nam perspektivno nudijo dobre izgleda.

Predpogoj za uspešno izvozno delovanje so odgovarjajoči prospekti in pravilna organizacija predstavniških in zastopniških služb. Glede prospektov v tujih jezikih doslej nismo imeli najbolj srečne roke, vendar sem prepričan, da bo tudi to vprašanje tekom leta 1957 uspešno rešeno.

V komercialno-propagandističnem oziru smo bili v preteklem letu zelo agilni. Razen že omenjene udeležbe na mednarodnem sejmu v Izmiru smo aktivno sodelovali na več komercialnih prireditvah in sejmih ter na strokovnih razstavah v Zagrebu, Ljubljani in Beogradu, od tega v Zagrebu in Ljubljani celo po večkrat, skupaj s podjetji naše interesne skupnosti.

Vem, da čitalci pričakujejo tudi prognoze za leto 1957.

Smatram, da obstoje vsi razlogi za določen optimizem. Naša proizvodnja je že izdelala, oziroma pravkar izdeluje celo vrsto novih proizvodov in nenehno vrši modernizacijo in izboljšavo kvalitete obstoječih izdelkov. To vse so odločilni elementi za dober plasman naših proizvodov.

Vse kaže, da se v telefoniji bolj in bolj uveljavljamo ter da bodo naši razvojni in proizvodni naporji tako za crossbar sistem kakor tudi za koračni sistem doživeli v letu 1957 priznanje, ki ga prejšnja leta nismo prejeli. Potrebe po avtomatski telefoniji naše proizvodnje so v naši državi ogromne in nujne.

Isto velja za merilne instrumente, števec, proizvode avtoelektrike in seveda tudi za kinoakustiko. Da pa eventualne nove fluktuacije plasmana naših izdelkov ne bi neugodno vplivale na prodajo naših proizvodov, moramo slej ko prej tudi v bodoče posvečati prav posebno pozornost problemu forširanja našega izvoza.

To dolžnost nam nalagajo interesi naše lastne proizvodnje, kakor tudi interesi naše gospodarske in proizvodne dejavnosti v okviru industrije naše države.

Iz organizacijskih predpisov

Boris Kryštufek

Powers stroji v službi

Zaradi velikega obsega, ki so ga zavzele storitve za člane kolektiva našega podjetja v letu 1955 in v začetku lanskega leta, predvsem pa zato, ker je izdelava raznih kuhlalnikov in peči povzročala vrsto nepravilnosti, so bila po nalogu upravnega odbora ukinjena vsa taka dela.

Da bi bilo članom našega kolektiva omogočeno izvršiti za sebe v podjetju nekatera dela, je upravni odbor odobril org. predpis, ki določa postopek dovoljevanja storitev za člane kolektiva ter postopek izvedbe in obračuna takih del. Iz predpisa, ki je veljaven od 10. 12. 1956 povzemamo sledeče:

1. Načelno v tovarni ni dovoljeno izdelovanje raznih gospodinskih aparatov, pogonskih koles, popravilo motorjev za avtomobile in motorna kolesa itd.

2. Prošnje za uslužnostna dela je treba oddati referentu za usluge v obratnem gospodarstvu, ki jih po odobritvi izroči prodajnemu referentu zaradi izdaje naloga. Neznatna popravila odobri brez izdaje naloga.

Prošnje za večja dela, ki se praviloma ne odobravajo, odda tehničnemu direktorju, ki jih ali zavrne ali pa predloži v reševanje upravnemu odboru.

3. Iz prošnje in naloga mora biti razvidno, kdo bo delo opravil in v kateri delavnici. Delati se sme samo v popoldanskih urah. Izjeme lahko dovoljuje mojster za tiste delavce, ki delajo stalno v popoldanski izmeni. Delavec mora imeti dovolilnico za zadržanje v tovarni, ki jo podpiše mojster ob pričetku dela in vratar pri izhodu. Dovolilnica mora biti priložena obračunu.

Podatke obdelujemo strojno s pomočjo luknjanih kartic v posebnih sortirnih, računskih in tabelirnih strojih. V industrijsko razvitih državah si je ta način utrl pot v vsa večja industrijska podjetja, državne ustanove in organe uprave, tako, da so postali organizacijski stroji — kakor te stroje imenujemo — nujen organizacijski pripomoček povsod tam, kjer nastopa množica številčnih podatkov. Uvedba tega načina poslovanja v različna področja gospodarstva in uprave, številčni porast strojnih naprav v obratovanju, ki je imel za posledico porast števila ljudi, ki so se pričeli baviti s problematiko organizacije poslovanja in končno tudi konkurenca med proizvajalci teh strojev — vse to je imelo in ima za posledico stalno izpopolnjevanje konstrukcije in povečanje zmogljivosti teh strojev ter razširitev njih asortimenta, tako, da je bilo ročno delo, razen najenostavnejšega, prenešeno na stroje.

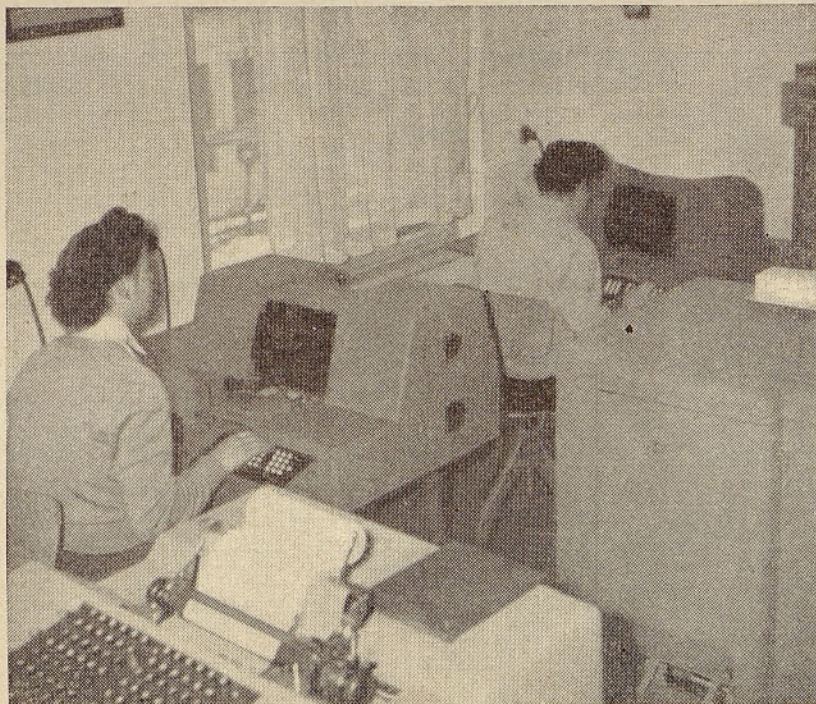
V zadnjih letih si je ta način poslovanja utrl pot tudi v jugoslovanska podjetja. Danes že uspešno poslujejo z organizacijskimi stroji naši statistični zavodi, banke in med drugimi tudi tovarni Litostroj in TAM. Če izznamemo že preko 25 let staro garnituro Powers strojev, ki jo uporabljamo v Iskri danes, potem se tudi naše podjetje sedaj, ko smo dobili novo moderno garnituro uvršča v vrsto navedenih podjetij.

Kaj privede podjetje do tega, da nabavi te razmeroma drage stroje?

Nastop množice poslovnih dogodkov, števil, računskih in statističnih pojmov, katerih ročna obdelava zahteva veliko izgubo časa, ali pa jo zaradi prevelikega obsega sploh ni mogoče izvesti, je vzrok, ki sili podjetje k prehodu od ročnega k strojnemu obračunavanju. Zaradi velike zmogljivosti strojev in njih avtomatičnega delovanja omogoča strojna obdelava hitro ovrednotenje poslovne dokumentacije in hitro izdelavo vseh potrebnih obračunov, sumarnih pregledov, tabel za knjiženje itd.

30	10	12	00	02	18	15	00	06	04	32	1	650													
V	izdaja	polizdelka	obd.	p.	a.d. nastopa	čas za 100 p.d.	10	15	0																
1	2	4	7	8	9	12	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24	26	28	29	34	35	36	37	38	39
naziv izdelka Napetostni regulator 130 W/6V												datum izdaje 10. 1. 1957													
naziv polizdelka Jedro magneta												podpis <i>Zičnj</i>													
ISKRA												prejšnji normativ odd													
Powers stroj 88158 818758 46 47 49 50												610 610 69 71													
50VK30												650 čas za 100 p.d. 73 79 80 81 82 83													

organizacije podjetja

Pogoj za prehod na poslovanje z organizacijskimi stroji je dobra in utrjena organizacija tistih področij, ki jih bomo strojno obdelovali. Zmotno je torej mišljenje, da je strojna obdelava podatkov rešitev za slabo organizirana področja. Nasprotno je torej potrebno dobro obdelati vsako podjetje in utrditi vsako organizacijsko obliko ter strogo začrtati potek dela, ki potem ne prenese slučajnih sprememb ter reševanja problemov z izhodom za silo.

Namen obdelave poslovnih dogodkov vseh vrst v podjetju z organizacijskimi stroji je torej, priti z racionalnimi organizacijskimi postopki do potrebnih podatkov, obračunov, planov in statistik, ki so za uspešno vodenje podjetja nujno potrebni. Rezultat takega poslovanja pa je končno tudi, da je za isto količino izvršenega dela potrebno zaposliti manjše število kadra v administraciji, knjigovodstvu, evidenci itd., kar postaja tudi pri nas važen faktor v racionaliziranju našega poslovanja.

Powers stroji, ki jih ima Iskra, delujejo na mehanskem principu. Vodilni element avtomatičnega delovanja stroja je luknjana kartica, ki povzroča gibanje in delovanje posameznih delov ter vodilna kamera, ki odčitava luknjane podatke in jih dešifrirane v številke in števila vodi v pisalne in računske mehanizme. Osnovni pogoj za nemoteno delovanje in za pravilne rezultate je točnost podatkov, ki so vpisani na kartici in pa nepoškodovana kartica. Za to je izredno važno, da so na delovnih mestih, ki imajo opravka z vpisovanjem podatkov na kartice, zaposleni vestni uslužbenci, ki se zavedajo svoje odgovornosti. Po-

4. Material je treba nabavljati sproti, bodisi v podjetju ali izven njega. Za material, ki je prinesen v podjetje, je treba obračunu priložiti kopijo prevzemnice, za material, nabavljen v skladišču pa PG račun. V podjetju se sme nabavljati material samo v rednih skladiščih, nikakor pa ne v delavnicah, niti ne v izmetnem skladišču.

5. Plače se ne zaračunajo, če delavec opravi delo sam, kljub temu pa je pri obračunu treba navesti, koliko ur je potrošenih (ločeno strojnih in ročnih ur).

6. Podatke o porabljenem materialu in času morata podpisati mojster in referent za usluge v obratnem gospodarstvu, ki sta dolžna kontrolirati njihovo točnost.

7. Ko je delo gotovo, se izdelki dostavijo odpremi, naročilnica pa kalkulaciji, ki izvrši obračun. Po poravnavi PG računa, ki ga izstavi prodajni referent, dobi naročnik svoj izdelek pri vratarju.

Kry

Iz uredništva

S pričetkom tretjega letnika našega glasila je upravni odbor odobril reorganizacijo uredniškega odbora. Celotno dejavnost, ki jo bo glasilo zajemalo in vprašanja, ki jih bo obravnavalo, smo razdelili na 5 rubrik. Vsako bo urejeval tovariš, ki se že deloma ukvarja s sličnimi vprašanji, odnosno ga zanimajo toliko, da bo rubriko urejeval z veseljem in ljubeznijo.

Rubriko za družbeno politična vprašanja bo vodil tovariš Jaka Vehovec, zajemala pa bo snov s področja delavskega samoupravljanja, sindikata, zveze komunistov, LMS, zbora proizvajalcev itd.

Rubriko za vprašanja iz področja organizacije dela bo vodil tov. Boris Kryštufek, obravnavala pa bo organizacijo podjetja, problematiko proizvodnje, produktivnost dela, obratno gospodarstvo, vprašanje kadrov, delovno disciplino, tarifno politiko in vprašanja, ki spadajo v področje sekretariata: stanovanjski problemi, HTZ, varnostno službo, menzo itd.

Rubriko za tehnična vprašanja bo urejeval inž. France Vršnak. Prinašala bo članke o razvoju artiklov, o tehnoloških procesih in problemih, razpravljala o ljudski tehniki in DIT, prinašala bo predloge o izboljšavi proizvodnih postopkov itd.

Rubriko za komercialna in finančna vprašanja bo urejeval tov. Stane Istemič. Obravnavala bo domača in tuja tržišča, uvoz in izvoz, analizo plana, bilanco, pa tudi tolmačenje raznih uredb.

Rubriko za kulturna vprašanja in šport bo vodil tov. Igor Slavec. Obdelovala bo kulturno in prosvetno delo, pričbovala razne literarne poskuse, anekdote, poročala o športnih prireditvah, propagirala izlete itd.

Vsak urednik si bo zbral sodelavce, da mu bo delo lažje in uspešnejše. K sodelovanju vabimo tiste naše bralce, ki imajo smisel za pisanje člankov z njihovega področja dela, pa tudi kritično oko za dobre in slabe pojave v našem kolektivu.

Poleg urednikov rubrik, imamo tudi tehničnega urednika, ki bo skrbel za opremo glasila in za strokovno sodelovanje s tiskarno. Te posle je prevzela tov. Damica Zgonc.

S korekturami prispevkov in z administracijo se bo pečal korektor, katefega pa še nimamo. Dosedanje posle je vršila tov. Tatjana Potisek, ki pa je s 1. II. odšla iz podjetja.

Odgovorni urednik bo še nadalje ostal tov. Tone Dovjak.

Omenjeni uredniki tvorijo uredniški odbor, ki mu predseduje tov. Jaka Vehovec. Odbor ima vsak teden redno sejo, kjer obravnava prispele članke in pripravlja vsebino naslednjih števil.

Namen glasila je posredovati kolektivu sklepe samoupravnih organov, analizirati organizacijo tovarne, opisati naše izdelke in obravnavati življenje v tovarni. Da ga bomo dosegli, prosimo za čim večje število sodelujočih in za čim kvalitetnejše članke.

Obvestilo izvršnega odbora sindikalne podružnice

Izvršni odbor sindikalne podružnice posluje v letošnjem letu po naslednjem razporedu:

1. Dežurna služba je uvedena za vsak torek in četrtek od 14.—16. ure v pisarni podružnice nad sindikalno dvorano. Vsi, ki imajo kakršnekoli prošnje, pritožbe ali želijo kakršne informacije, se lahko izglase v tem času.

2. V dopoldanskem času oddajajte prošnje in druge vloge za Izvršni odbor tov. Dežmanovi v prodajnem oddelku (telefon št. 438).

Prisopne izjave in članske izkaznice pa dobite pri tov. Zofku Rogelj v pisarni vojne evidence, (telefon št. 424).

3. V nujnih primerih se obračajte na predsednika ali tajnika (telefon št. 330 odnosno 435).

4. Izplačila po odobrenih prošnjah izvršuje blagajnica tov. Ivica Čadeževa v pisarni finančnega knjigovodstva (telefon št. 275).

polnoma jasno je, da napak, ki jih je povzročil človek s svojim nevestnim delom, stroj ne more popraviti. Prav tako je tudi važno, da se pri poteku skozi delavnice in skladišča kartice ne poškodujejo. Prepognjene, zamaščene ali kakorkoli drugače poškodovane kartice stroj ne more obdelovati.

Naša nova garnitura je sestavljena iz sledečih strojev, ki imajo te-le osnovne funkcije:

Luknjaški stroj služi za luknjanje podatkov v kartico. Težimo k temu, da bi bili podatki vedno napisani na kartici sami, tako, da bi bila kartica originalen dokument. Obstoja pa seveda možnost, da se podatki odčitavajo iz bellega. Podatke, ki so vpisani na kartici prevedemo z luknjaškim strojem v luknjano pisavo, ki je razumljiva vsem ostalim strojem. Hitrost luknjanja podatkov zavisi seveda od izvežbanosti osebja. Računamo s povprečno hitrostjo 10.000 prstnih udarcev na tipke v eni uri; nekatere naše uslužbenke dosegajo že stalno hitrost 14.000 udarcev. Luknjanje kartic je edino ročno delo v sklopu celotnega postopka.

Opisovalec služi za dešifriranje luknjane pisave in tako omogoča točno kontrolo luknjanja s primerjanjem vrednosti vpisanih in luknjanih podatkov. Normalno opišemo z opisovalcem vse kartice, ker je luknjana pisava težje čitljiva, kar je posebno važno pri karticah, ki predstavljajo naloge in sestavljajo razne kartoteke. Kapaciteta stroja je 6.000 kartic na uro.

Stroj za množenje omogoča izračun produkta in ga luknja v kartice. Faktorji so največ 6 mestni, produkt pa 12 mesten. Kapaciteta stroja je 1.000 računskih operacij na uro.

Sortirka omogoča izračun kartic po nekem določenem pojmu. Pri obračunu plač n. pr. sortiramo vse plačilne kartice po osebnih številkah delavcev, tako, da dobimo za posameznega delavca vse kartice eno za drugo. Kapaciteta sortirke je 24.000 kartic na uro. Izračunali so, da nadomešča ena sortirka 20 ljudi.

Stroj za dupliciranje, primerjanje in razvrščanje kartic je univerzalen stroj, ki ima 6 osnovnih funkcij. Dela s hitrostjo 6.000 kartic na uro.

Tabelirka je stroj za tabeliranje, seštevanje in odštevanje. Na tabelo piše vse podatke vsake kartice, zelene podatke sešteva in odšteva ter tvori vsote, ki jih piše tudi na tabelo. Tabelirki je priključen tudi sumarni luknjač, v katerem se za vsako vsoto avtomatično luknja posebna kartica, ki služi za obdelavo v naslednjem obdobju. Kapaciteta tabelirke je 6.000 kartic na uro.

Stroj za knjiženje, sinhroniziran z luknjaškim strojem, omogoča luknjanje vseh tistih podatkov v kartico, ki jih knjižimo strojno v žurnal. Tako dobimo avtomatično za vsako vknjižbo v knjigovodstvu luknjano kartico, ki jo potem obdelujemo naprej na starih strojih. Sinhronizirana naprava je namenjena izključno potrebam knjigovodstva.

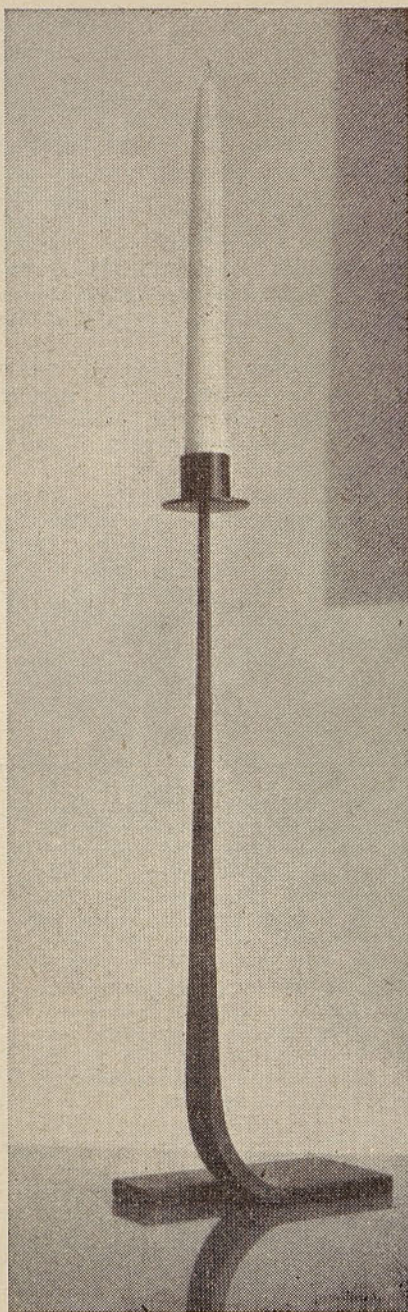
Priprava in uvedba postopkov strojne obdelave je dokaj obsežno in zamotano delo. Ko so uvedeni, se mora delo odvijati po predvidenih postopkih, kar zahteva, da so vsi, ki imajo z njimi opravka, dobro poučeni o delu, ki ga morajo opraviti. Zato se bodo pred uvedbo vsakega postopka vršili tečajji za vse tiste uslužbenke (skladiščniki, poenterji, kontrolorji, naročevalci itd.), ki bodo sodelovali v posameznih postopkih.

UMETNOST IN INDUSTRIJA

leriji so bili razstavljeni predmeti raznih avtorjev iz vse Jugoslavije.

Razstavljenih predmetov vam ne bi opisoval. Te reči morate videti, šele potem lahko govorimo o njih. Maršikomu bi bile te nove forme tuje, prijemi nerazumljivi. Vendar mislim, da smo morda tudi sami krivi temu odporu. Razumljivo je, da povzroči vsaka nova stvar, vsak nov način oblikovanja reakcijo, ki je odvisna od razgledanosti gledalcev, njihove estetske izobrazbe in volje po dojetju novih izraznih možnosti. Ne pomagaja pa samo ustvarjati nove forme, iskati nove poti v izražanju, pri tem pa zamenariti gledalca, da po lastni iniciativi skuša dojeti ustvarjalca. Predmeti, ki jih obdelujejo umetniki stroke uporabne umetnosti, zlasti pa industrijski izdelki, naj bi zajeli, kot pravimo, široko področje. Res je, da lep

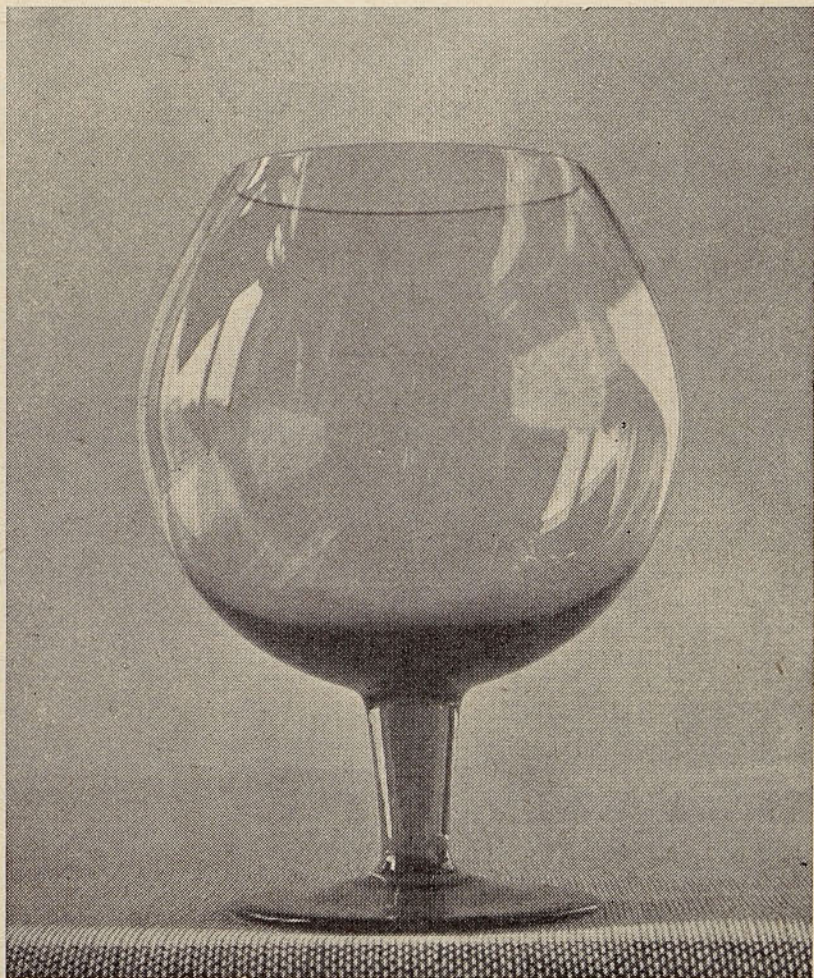
izdelek izostri okus kupca, da že primerjava z nedognanim istovrstnim izdelkom lahko govori v prid oblikovno bolj uspelemu izdelku. Pogoj za to pa je merilo, ki ga kupec uporablja. In ravno to merilo, ta okus, moramo skrbneje, z večjo pozornostjo brusiti. Morda bi temu lahko rekli nekaka »preventiva« v oblikovanju. Ta pa ne bi smela zajemati le vzgojo oblikovalcev samih, ampak predvsem estetsko vzgojo. Prijemov v tem delu je mnogo, ki pa jih oblikovalci povsem ne izkoriščajo. Orati ledino ni prijetno delo, še manj hvaležno delo pa je prevzgajati okus človeka. Vendar mislim, da bi oblikovalce lahko uspešneje in z večjim razumevanjem sprejemali v tovarnah in njihove izdelke v trgovinah, če bi bila tla pripravljena. Seveda je to proces, ki traja dalj časa, in bi bilo morda ko-

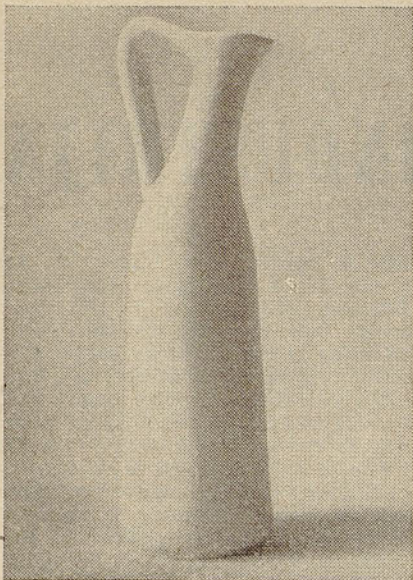

Savez likovnih umetnika primenjenih umetnosti je v Beogradu organiziral 1. razstavo jugoslovanske uporabne umetnosti. Naslov: Umetnost in industrija.

Namen razstave je bil prikazati vse prednosti in pa nujnost sodelovanja med industrijo in umetniki, ki se bavijo s problemi likovnega oblikovanja industrijskih predmetov.

Razstavni paviljon je bil preprosto, a učinkovito urejen, z dobrim čutom za prostorsko oblikovanje. Morda so nekaterim predmetom malo prebogato odmerili prostor in je tu pa tam to razkošje skoro prešlo v praznino. Nekaj pa je res: prav prijetno je bilo v paviljonu. V pritličju in po ga-

ristno, da Savez likovnih umetnika izdatneje razvije to delo. Prvi, lep prijem, je bila organizacija te raz-

stave. Upajmo, da bodo dela v tej smeri nadaljevali in da bomo letos videli že drugo razstavo. Ne vem, kakšne načrte imajo, vendar bi bilo morda dobro razstavo organizirati tudi v drugih republiških mestih.

Če razdelimo vse avtorje razstavljenih predmetov po skupinah delovanja, so bili tako zastopani: notranja arhitektura 41, od teh 9 iz Slovenije; uporabna grafika in dekorativno slikarstvo: 28 s tremi zastopniki iz Slovenije; keramiko razstavlja 28 umetnikov, od katerih je 9 slovenskih; dekorativna plastika in industrijsko oblikovanje: več predstavnikov, z osmimi iz Slovenije; in tekstil s 24 ustvarjalci in 5 Slovenci. Če te suhe številke primerjamo med sabo, je bilo na razstavi 19% izdelkov slovenskih avtorjev. To pa je, za naše pojme dokaj industrializirano Slovenijo, precej žalostna bilanca.

Tu bi opoznil, da je bil naslov »Umetnost in industrija« morda nekoliko pretiran. Če iz navedenih skupin ste lahko razbrali, da je razstava zanjela širše območje, kakor bi si ga pod tem naslovom predstavljali. Res čisto

industrijsko blago so predstavljali le tekstil, stoli tovarne »Stol« iz Duplice, pisalni stroji tovarne »Tops«, Ljubljana, morda še »Steklo« iz Rogaške Slatine in preproge iz Zrenjanina, sicer pa so izdelki zajemali obrtno dejavnost in individualne primerke, včasih celo šele osnutke. Morda sem kako industrijo prezrl, vendar je splošni vtis nekako tok. Priznati pa moramo, da so kljub številno dokaj šibkemu odzivu, Slovenci ravno v industrijskem oblikovanju veliko pokazali.

Žal mi bilo na razpolago dovolj fotografske dokumentacije, da bi vam lahko predstavili oblikovalce. Tako smo se morali omejiti na material, ki smo ga dobili.

Med oblikovalci predmetov serijske proizvodnje predstavljamo tri zagrebške umetnike. Kozarec je delo Grete Turković, prototip za porcelanasto embalažo: Stela Skopalj, svečnik iz kovanega železa je pripravil Ferdo Rosić.

Ing. Marijan Makoter

SEJMI

GR

V LJUBLJANI

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani je poslalo uredniškemu odboru dopis, v katerem izraža željo o medsebojnem delovanju in nas obvešča o seimih, ki jih bo priredilo v letošnjem letu ter želi izmenjavati naše glasilo z njihovim listom »Sejemski kurir«. Izvedeli bi radi, kakšno zanimanje vlada med člani našega kolektiva za mednarodne sejme, ki jih prireja vsako leto Gospodarsko razstavišče v Ljubljani. Prosijo nas, da jim sporočimo, za katere sejme se naši delavci in uslužbenci še posebej zanimajo, da bi nam poslali samo za naše glasilo »ISKRA« napisan članek in fotografije. Uredniški odbor popolnoma soglaša z iniciativo o medsebojnem sodelovanju, ki jo je podalo Gospodarsko razstavišče, ker menimo, kakor je rečeno tudi v dopisu, da bi bilo to koristno za obe strani. Dopisu je priložen tudi spored mednarodnih sejmov, ki bodo letos v Ljubljani, z željo, da ga posredujemo članom našega kolektiva. Ker je v podjetju za te mednarodne sejme vsako leto precej zanimanja, objavljamo spored v celoti.

II. sejem mode in usnjarstva z mednarodno udeležbo in revijo **sodobnega oblačenja** ima cilj, da predvsem prikaže najnovejše spomladanske in letne tkanine, ženska, moška in otroška oblačila v raznovrstnih modernih vzorcih, dalje modele moderne obutve, razne usnjene in galanterijske proizvode, kakor tudi stroje in pomožna sredstva za tekstilno, usnjarsko in predelovalno industrijo. Na sejmu in reviji sodobnega oblačenja, ki bo od 30. 3. do 7. 4. 1957 bodo sodelovala tudi podjetja iz inozemstva.

Sejem prometnih sredstev z mednarodno udeležbo bo prikazal vse vrste sodobnih prometnih sredstev za zračni, suhozemni in vodni promet. Na tem specialnem sejmu se bodo torej skoncentrirale ponudbe raznih modernih prometnih sredstev, predvsem avtomobilov, motornih koles, prometna sredstva s področja plovbe, aviacije, železnice, žičnic itd. Razstavljenе bodo

tudi razne prometne in signalne naprave. Vsekakor bo ta sejem prometnih sredstev stvoril najboljši kontakt med proizvajalci in kupci. Sejem bo trajal od 25. 5. do 2. 6. 1957.

II. mednarodni sejem embalaže bo prikazal najisodobnejša sredstva za embaliranje, kakor tudi razne vrste embalaže za razne potrebe. Na strokovnih posredovanjih se bo proučilo tudi vprašanje uporabe raznih novih surovin za proizvodnjo embalaže, kakor tudi vsa problematika izboljšanja naše embalaže in njenega plasiranja v tu- in inozemstvu. Sejem embalaže bo od 29. 6. do 7. 7. 1957.

II. jugoslovanski eksportni sejem bo na enem mestu zbral tako vse vzorce naših izvoznih artiklov, kakor tudi mnogoštevilne inozemske kupce teh artiklov, ki bodo na tem sejmu imeli edinstveno priliko, da se na enem mestu seznanijo s celotnim bogatim in kvalitetnim asortimanom naših izvoz-

nih artiklov in da na samem sejmu zaključujejo komercialne pogodbe. Ekspozitni sejmi v Ljubljani so edinstveni sejmi te vrste ne samo v Jugoslaviji, temveč v vsej Evropi, a udeležba na teh sejmih predstavlja štednjo časa in stroškov za potovanje tako za domače proizvajalce, kakor tudi za inozemske kupce. Ekspozitni sejem bo v času od 3.—11. 8. 1957.

III. mednarodni vinski sejem ima cilj v ostri mednarodni konkurenci najkvalitetnejših vin vsega sveta prizadevati si za napredkom mednarodne trgovine vina. Mednarodni vinski sejmi v Ljubljani so se že uspešno afirmirali v inozemstvu, kar dokazuje dejstvo, da bo ob priliki tega sejma v Ljubljani tudi

kongres Mednarodnega združenja vinogradnikov (s sedežem v Parizu) v Ljubljani.

IV. mednarodni sejem radia in telekomunikacij, ki bo v času od 26. 10. do 3. 11. 1957 bo ponovno dokazal velik izbor najnovejših proizvodov s področja celokupne elektrotehnike odnosno radia in televizije, telekomunikacijskih naprav, industrijske in medicinske elektronike itd.

Za vse specialne sejme v Ljubljani vlada v državi in v inozemstvu veliko zanimanje, ker bo proizvajalcem, trgovcem in potrošnikom dana edinstvena prilika, da se seznanijo s celotnim izborom najmodernejših proizvodov dotične stroke, kakor tudi z vso potrebno tehnično in komercialno dokumentacijo.

Franc Božič

O zaščitnih sredstvih in delovnih oblekah

Ko govorimo o osebnih zaščitnih sredstvih, mislimo predvsem na varnost delavca, ko opravlja svoje službene posle. Delovna varnost je eden osnovnih elementov, katerega mora podjetje v okviru svoje proizvodnje zagotoviti, če želi doseči čim višjo storilnost, lepše proizvodne uspehe in če v resnici želi skrbeti za delovnega človeka. Analiza obratnih nezgod naših delavcev nam pove, kolikšno izgubo utрпи celotni kolektiv in vsa skupnost zaradi izgubljenih delovnih dni, kako visoki so stroški zdravljenja, rentnin itd. Vsi ti pokazatelji nam nujno narekujejo, da vso pažnjo posvetimo delovni varnosti, tehnični in osebni zaščiti delavcev. Zlasti v zadnjem času je v našem kolektivu bilo mnogo govora o osebnih zaščitnih sredstvih in marsikoga so te diskusije zavedle, da ni znal razločevati, kaj so osebna zaščitna sredstva in kakšnega pomena so delovne obleke, halje in drugi artikli, s katerimi si delavci pri delu zaščitijo svojo obleko pred prehitro izrabo. O vsem tem smo že mnogo govorili, predvsem na tečaju higiensko tehnične zaščite, katerega je podjetje organiziralo v drugi polovici preteklega leta, vendar je prav, da tudi s tem člankom poizkusimo povedati, kaj so osebna zaščitna sredstva.

Splošni pravilnik o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu pravi v členu 94, da mora podjetje tistim, na katere vpliva delo posebno škodljivo, dati na razpolago posebno varnostno obleko ali obutev. Tudi mora podjetje varnostno obleko vzdrževati v uporabnem stanju ter jo po potrebi očistiti, oprati in desinficirati.

Na podlagi tega določila je podjetje dolžno izdajati osebna zaščitna sredstva na podlagi normativa, ki je bil pregledan in potrjen s strani Inspektorata za delo OLO Kranj, vsem delavcem, pri katerih narava njihovega dela ogroža njihovo delovno varnost in zdravje. Delavcem, ki delajo v prostorih, napolnjenih s prašnimi delci, se bodo dodeljevale posebne obleke prahotesnega kroja. Vsi oni, ki delajo z oljem, vlago in milnico, bodo dobivali zaščitne obleke, ki bodo preprečevale te vrste škodljivih vplivov predvsem na kožo. Delavci, zaposleni v bližini vrtljivih strojnih delov, bodo dobivali zaščitne obleke posebnega kroja, ki se jim bodo tesno prilagale telesu, tako da bodo izključene nezgode, ki nam jih povzročajo gibljivi strojni deli na ta način, da zagrabi delavca za mahdravo obleko. Tisti delavci, ki so izpostavljeni vplivu škodljivih plinov ali hlapov, pri nas je to slučaj v selenskem oddelku, bodo prejeli posebne obleke, ki bodo onemogočile škodljive vplive strupenih hlapov. Pri vsem tem bodo za izdelavo teh zaščitnih oblek uporabljene razne vrste tkanin, ki so pač najprimernejše za določene namene.

Oni člani našega kolektiva, ki svoje delo opravljajo zunaj, na mrazu ali dežju, bodo dobivali zaščitne rokavice, bunde in dežne plašče. Na tistih delovnih mestih, kjer obstoji možnost urezov in ubodov, bodo delavci prejeli različne vrste zaščitnih rokavic. Gumijaste rokavice, kratke in dolge z enim ali več prsti, pripadajo onim, ki imajo opravka s kislinami in raznimi škodljivimi tekočinami. Električarji bodo preskrbljeni namesto s cokoljami s čevlji z gumijastimi

podplati, kot pokrivalo pa električarjem pripadajo usnjene kape. Zaščitne coklje z lesenimi podplati bodo uporabljali delavci, pri katerih obstoji možnost nezgod na nogah zaradi urezov in ubodov, transportnim delavcem pa pripadajo še ščitniki za stopala. Zaščitne coklje bodo uporabljali tudi delavci, ki opravljajo svoje delo v vlagi, na betonskih tleh itd.

Zaščitne obleke iz azbesta pripadajo delavcem v livarni, kakor tudi vsem ostalim, ki imajo opravka z visokimi temperaturami. Razne vrste zaščitnih očal, obraznih ščitnikov, zaščitnih obraznih mrež, respiratorjev in mask bodo stalno na zalogi in jih bodo delavci mogli uporabljati, kadar bodo opravljali delo, pri katerem bi katerokoli teh sredstev moglo zaščititi njihovo zdravje in zagotoviti delovno varnost.

Zaščitna sredstva, posebno domače izdelave, pa so večkrat zelo grobo in površno izdelana in vzbujajo pri delavcih odpor. Zaradi tega se opaža danes znatna nedisciplina pri uporabljanju osebnih zaščitnih sredstev. To je problematična stran uporabe teh sredstev, ki nima svojega vzroka le v tem, da delavci ne bi hoteli nositi zaščitnih očal, zaščitnih naglavnih mrežic itd., temveč v znatni meri tudi v dejstvu, da zlasti novinci niso poučeni, pri katerih delih in kako naj uporabljajo neko zaščitno sredstvo. Kakor je podjetje dolžno nabavljati kvalitetna zaščitna sredstva, tako so vsi nadrejeni ljudje v naši proizvodnji dolžni delavce seznanjati s tem, pri katerih delih in katera zaščitna sredstva se morajo uporabljati. Skrb za delovnega človeka se mora izkazovati tudi v smeri vztrajnega poučevanja s strani nadrejenega vodje o varnostnih predpisih. Vsa tehnična in osebna zaščita pa nam nikakor ne more zagotoviti delovne varnosti, če delavci z varnostnimi predpisi in upo-

rabo osebnih zaščitnih sredstev ne bodo seznanjeni. Vodilna misel pri vsem tem nam mora biti, da je človek prvo, za kar moramo skrbeti, drugovrstna skrb pa nam je šele stroj, ker z njim vendar le človek upravlja in ravna.

Pri vsem tem omenjamo, da osebna zaščitna sredstva podjetje nabavlja in razdeljuje v uporabo v breme materialnih stroškov svojega finančnega računa.

Posebno vprašanje pa je razdeljevanje delovnih oblek. Vsakdanja obleka, ki jo človek uporablja doma in na cesti, je večkrat neprikladno krojena; bila bi pri delu prevročna, ali pa bi delavca ovirala. V vsakem slučaju pa delavec svojo obleko hitro zamaže in raztrga in jo mora nadoknaditi z novo. Prav v tem pa je tudi občutljivost tega vprašanja, ki se je v preteklem letu tako često razpravljalo v našem kolektivu.

Če bi podjetje razdeljevalo delovne obleke vsem tistim, katerim ne pripadajo zaščitna oblačila, bi to moralo kriti iz viška plač, ki je namenjen za razdelitev, to se pravi, da bi za določen delež pri dobičku bili prikrajšani tudi tisti člani kolektiva, katerim pripadajo zaščitne obleke.

Ko gre za trošenje osebnih zaščitnih sredstev, moramo imeti stalno v vidu, da jih trošimo v breme naše skupnosti in prav zaradi tega moramo imeti občutek varčevanja stalno pred očmi. Tudi ko bo rešeno, kako se bodo razdeljevale delovne obleke, nas mora štednja v lastnem interesu voditi v skrb za vzorno vzdrževanje delovnih oblek. V obeh primerih lahko s čistočo in higieno, to se pravi, da obleke peremo in čistimo, podaljšamo njihovo dobo trajanja. Če zasledujemo ta cilj pa smo že na poti varčevanja, ki je poročstvo za nadaljnje uspehe našega gospodarstva.

Maks Pečnik

Objekt 07

Pomanjkanje poslovnih prostorov v tovarni je problem, ki ga brezuspešno rešujemo že več let. Vzrok temu so finančna sredstva, v veliki meri pa tudi zelo strogi kriteriji pri investiranju kapitalne izgradnje.

Prostori za same produkcijske oddelke nam za sedaj še zadostujejo, tem bolj pa je pereče vprašanje nekaterih drugih oddelkov, kakor: tehnične priprave dela, komercialne itd. Tehnična priprava dela, od katere je praktično odvisen ves napredek proizvodnje, se stiska danes v prenatrpanih pro-

storih, kjer je delo skoro onemogočeno, potrebna povečava pa je popolnoma izključena.

Ker ni bilo izgleda, da bi mogli v doglednem času zgraditi novo orodjarno, smo v preteklem letu pričeli razmišljati o povečavi kakšnega obstoječega objekta, kjer bi mogli s čim manjšimi stroški zgraditi čim večje površine. Po skrbni proučitvi je bil v ta namen izbran objekt 07, katerega konstrukcija bi dopuščala nadzidavo za eno nadstropje, ne da bi bilo pri tem treba bistveno spreminjati obstoječe elemente

stavbe. Z nadzidavo bi dobili preko 700 m² površine, na kateri bi se mogle namestiti vse pisarne tehnične priprave dela, razen tega pa še personalni, pravni in investicijski oddelek.

Projektivno podjetje v Kranju nam je na podlagi gradbenega programa izdelalo za adaptacijo potrebne načrte, ki so bili v mesecu juliju predloženi upravnemu odboru v odobritev. Na njegov predlog je delavski svet investicijo odobril, nakar smo pričeli zbirati potrebno dokumentacijo. Izdelava glavnega projekta, kakor tudi revizija tega ter ureditve raznih formalnosti pri pristojnih oblasteh, so se kljub stalnemu pospeševanju tako zavlekle, da smo mogli z gradnjo pričeti šele 27. oktobra 1956.

Vsa dela smo oddali potem licitacije podjetju „Projekt“, Kranj, ki je bil najugodnejši ponudnik, tako v ceni kakor terminih. Čas pričetka gradnje res ni bil ugoden, toda ker niso bila potrebna nobena zemeljska dela, smo predvidevali, da bo mogoče stavbo do zime spraviti pod streho, nakar bi bilo vso zimo možno izvajati razna gradbena dela v notranjosti. Vsled tega bi bilo nesmiselno čakati s pričetkom gradnje do spomladi, saj bi mogli do meseca marca opraviti na stavbi že vsa groba dela. Pokazalo se je, da so bili računi pravilni: danes je stavba pod streho in dela bodo lahko skozi vso zimo normalno napredovala.

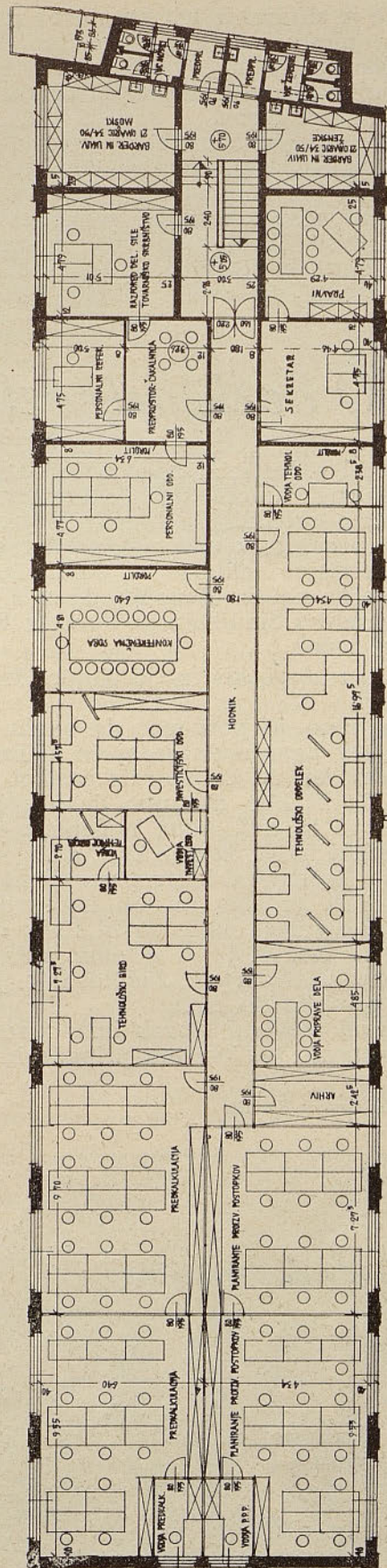
Vsakogar zanima, kakšna bo razporeditev prostorov v stavbi in kateri oddelki bodo nameščeni v njej.

Pritličje bodo zasedli isti oddelki, ki so sedaj v njem, z izjemo investicijskega, ki se bo preselil v nadstropje. Razdelitev bo v glavnem ista, le da bo odstranjena vzdolžna stena v montaži usmernikov, tako da bo obstajala ena sama dvorana s površino 294 m².

Nadstropje bo zasedla tehnična priprava dela, ki bo izpraznila dosedanje prostore v II. nadstropju nebotičnika in pritličju objekta 03. Poleg tega se bo vselil v nadstropje tudi skoro ves sekretariat in sicer: sekretar podjetja, investicijski, personalni in pravni oddelek ter stanovanjski referat. Točna razdelitev je razvidna iz tlorisa.

Pripomniti je treba, da bo popolnoma predelana vratarnica, tako da bo zunanja oblika prilagojena ostalemu objektu. Stopnišče bo urejeno v sedanjem vhodu v sanitarne prostore, ki bo seveda razširjen, vhod v samo stavbo pa bo iz obstoječe pasaje. Sanitarni prostori in garderobe za nadstropje bodo v dveh gornjih etažah vratarnice ter bodo zadostovali za približno 120 oseb.

TLORIS NADSTROPJA (OPISANA VARIANTA)

Mogoče je situiranje teh prostorov na omejenem mestu nekoliko neugodno, vendar je treba pripomniti, da bi namestitev na kateremkoli drugem mestu šla na račun pisarniških prostorov.

Skoro vse predelne stene v nadstropju so predvidene lesene z zasteklitvijo. S tem pridobimo mnogo svetlobe v prostorih, razen tega pa se take stene lahko z malenkostnimi stroški po potrebi prestavljajo. Zidane stene in stropi bodo obloženi s ploščami za dušenje zvoka, seveda, če jih bo

možno nabaviti. To je potrebno predvsem v prostorih, kjer bo zaposleno večje število oseb, da se prepreči hrup, ki otežkoča delo.

V vsakem oziru bo adaptacija objekta izvedena solidno, da bo dobilo poslopje tako v notranjosti, kakor tudi na zunaj čimboljši izgled.

S to gradnjo sicer ne bomo odpravili pomanjkanja prostorov, vendar bomo z njo rešili najbolj pereče probleme in vsaj nekaterim oddelkom omogočili potreben razvoj.

O dveh delavskih kulturnih domovih

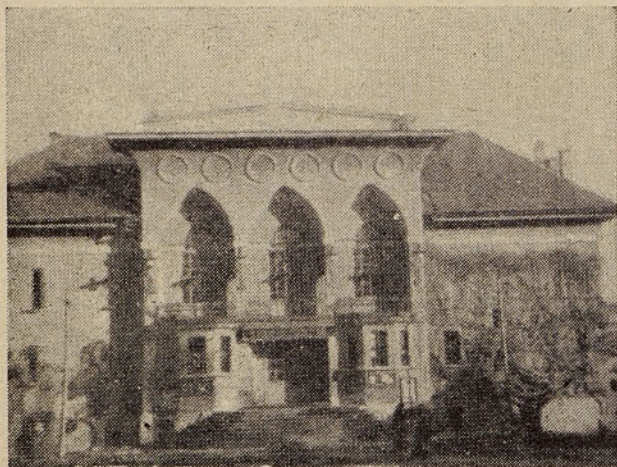
Letošnji redni letni zbor naše sindikalne podružnice je mimo; na predlog tov. Zlatnarja smo sklenili, da bomo podvzeli vse možne mere, da z agitacijo zainteresiramo vse merodajne faktorje in sindikalne podružnice na našem območju, da se z delom pri dograditvi Sindikalnega doma v Kranju čimprej začne.

Kje so razlogi, ki terjajo čimprejšnjo dograditev?

Vsem nam je poznano, da se kulturno življenje v Kranju do sedaj še ni razmahnilo tako kot bi se moralo in kot bi se lahko, da bi bilo dostojno današnjih dni. Ni vredno in tudi nima nobenega smisla, da bi sedaj iskali, kdo je kriv, da v Kranju nimamo poštenega kulturnega doma, raje premislimo, če smo mi vsi napravili vse, kar je bilo v naši moči, kar bi s tem v zvezi morali... Ne! Kaj pa delamo sedaj? Jadikujemo za denarjem. Jadikovanje pa nas ne bo privedlo do cilja.

Kulturni, delovni človek ima danes pravico zahtevati to, kar mu pripada in to je

Sindikalni dom v Kranju

med drugim tudi „DOM“, kjer si bo lahko še širil svoje obzorje, DOM, ki bo tako privlačen, da bo mnogim pomenil toplo zavetje in hišo družabnosti.

Zato naj se v tem smislu organizira vse, zato naj vsak član našega sindikata agitira in podpre misel: Sindikalni dom v Kranju, ki stoji nedograjen, naj se v letu 1957 dokončno obnovi. Zakaj, bo kdo vprašal...

Vsakdo, ki mu je mar naša mladina, mora priti prej ali slej do spoznanja, da se ta mladina v vedno večjem številu vključuje v razna društva in, da bi je bilo še veliko več, če bi ta društva imela primerne prostore. Če pogledamo nekoliko nazaj, vidimo, da so imela včasih v Kranju svoj dom vsa večja društva. In danes? Telovadnico je zasedel kino „Storžič“, bivši prostor „Čitalnice“ je postal dvorana za vse, dramski odsek „Svobode“ je le gost, ki dobi oder samo takrat, kadar ni konferenc in drugih prireditev in mora plačati tudi določeno najemnino! V bivšem Ljudskem domu dela Prešernovo gledališče. Z eno besedo: kulturnim in fizkulturnim društvom ni ostalo nič.

Našli se bodo „jamrači“: kje pa denar...? Tem bi odgovoril „Pogum in dobra volja brez večnih pesimistov premagata vse.“ Naš narodni pregovor pravi: „Zrno do zrna pogača, kamen na kamen palača.“ Z drugimi besedami: Pomagajmo vsi in uvedimo **kulturni dinar** v kranjski občini.

Zato predlagam:

1. uvede naj se kulturni dinar na kino vstopnice,
2. uvede naj se kulturni dinar na alkoholne pijače,
3. razne dotacije.

Utemeljitev:

1. Kulturni dinar je poznan tudi že v drugih državah; izjema je v tem, da je tam določen z zakonom, dočim tega pri nas še ni;

potrebe same pa dajo misliti, da se tudi pri nas to čimpreje uvede. Kino je postal magična sila za ogromno množico ljudi. Čas sam nas je prehitel. Zaradi nenehnega tempa je kino najbolj pripraven zadovoljiti večino ljudi, ki se po delu žele duševno razvedriti in tudi za tiste, ki si zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in stanovanja ne morejo privoščiti dražje zabave.

2. Da je alkohol človeško zlo, ni treba poudarjati, če pa tega zla ni mogoče zajezi, tedaj naj to zlo doprinese svoj delež.

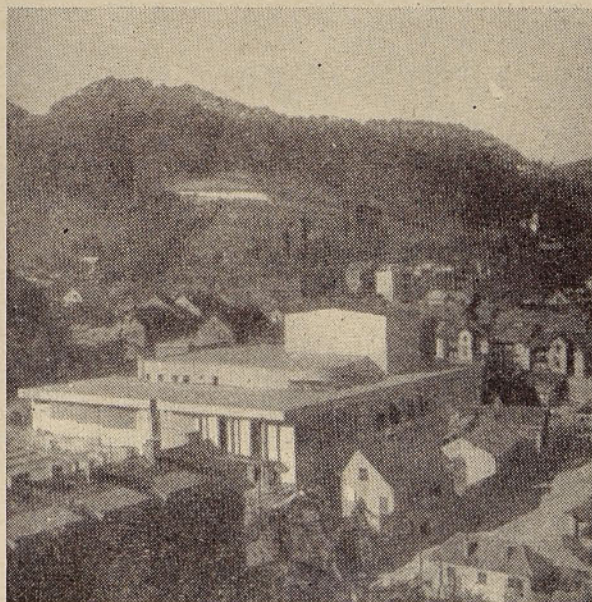
3. Delavski sveti, upravni odbori in direktorji morajo uvideti, da so kulturni in fizikalni domovi visoke šole delovnega človeka, in da je socializem čas izobraženih, razgledanih in z znanjem oboroženih ljudi. Zato je prav in časovna nujnost, da gradnjo takih domov moralno in finančno podprejo.

Zaključne misli.

Skoro vsako leto slišimo ali beremo, da so tam in tam odprli nove kulturne domove. V letošnjem letu se je tem pridružil še veličastni Delavski dom v Trbovljah. Sredi Trbovelj stoji zgradba, prelepa in imenitna, postavljena delavcem — rudarjem, postavljena slehernemu delovnemu človeku, ki si zdaj že dobro desetletje sam piše in kroji svojo usodo.

Kakšne prostore skriva v sebi ta čudovita stavba?

Med krovno ploščo in podom v predprostoru so postavljeni prostori za občinstvo: dve manjši dvorani za predavanja, tečaje, vaje in podobno, med njima pa sta gledališka in kinodvorana. Pred vsemi štirimi dvoranami je velik foyer, kjer je med odmori sprehajališče. V njem bodo lahko prirejali tudi večja množična zborovanja, razstave in družabne prireditve. Leva stranska predavalnica je grajena s 100 sedeži in nekaj stojišči, s projekcijsko ploščo na prednji steni. Dvorano bodo lahko uporabljali tudi za manjša zborovanja ali koncertne nastope. Kinodvorana ima 500 sedežev. Tla v parterju so deloma nagnjena. Lož in balkonov ni. Za koncertne nastope je v ospredju zgrajen podij za večje zборе in orkestre. Gledališka dvorana ima v celoti nagnjen parter s 456 tapeciranimi sedeži. Ima obliko školjke ter obešen lesen strop, elipsaste oblike. Na stropu so odprtine za vsesavanje slabega zraka ter svetlobna telesa, ki so tako nameščena, da dajejo dvorani enakomerno, toplo in mehko svetlobo. Orkestrski prostor je grajen za 40 godbenikov. Gledališki oder ima vrtljivo krožno ploščo, horizont, odrski mostiček, galerije in železni zastor. Opremljen je z vsemi

Delavski dom v Trbovljah

instalacijami tako, da ustreza vsem zahtevam sodobne režije in scene ter odrske tehnike. Na krožni plošči se lahko scene najhitreje menjavajo. Prostorninske razmere omogočajo uprizoritve vsakega gledališča, opere in drame v neokrnjeni izvedbi.

Upravni del zgradbe ima tri nadstropja. V spodnjem je več prostora za delavnice oziroma društvene sobe. Srednje nadstropje je povezano z odrom in namenjeno gledališču. V zgornjem nadstropju pa so prostori za upravo, za sekcije in društva. Razen okrepevalnice, ki je odprta samo pri predstavah, drugih gostinskih prostorov ni. Vsi prostori doma se ogrevajo s centralno kurjavo v kombinirani izvedbi s klimatskimi instalacijami, ki so deljene na več skupin, tako da lahko posebej in neodvisno ogrevajo posamezne prostore.

Zamisel projektanta je bila: Dom naj bo čebelni panj... lepo poslikan „kranjč“ z vhodom za čebele. To zamisel prikazuje kompozicija v mozaiku na glavnem pročelju Doma, ki predstavlja pisano barvno „končnico“.

Veličastni novi delavski dom v Trbovljah znova potrjuje spoznanje: Kultura je ena izmed gonilnih sil k napredku, miru in vzgoji. S tem novim delavskim domom v Trbovljah si je delavski razred odprl enega izmed najlepših domov delavske kulture, vzgoje in izobrazbe.

Po idejni zamisli arhitekta Marka Župančiča je po štirih letih truda in dela tisočeri rok ta dom pričal naše lastne zmogljivosti, okusa in lepote.

Revolucionarni trboveljski rudarji so zopet zmagali in nam dali svetel vzgled poguma, vztrajnosti, potrpljenja in iznajdljivosti.

Ko gledam naš nedograjeni „Sindikalni dom“, si z grenkostjo v srcu mislim: Kaj v Kranju, mestu tako velike industrije, res ni najti ljudi, ki bi se za to stvar s polnim srcem in razumevanjem zavzeli? Kaj nas res ni sram, da nam morajo manjši kraji kazati pot!? Kje je tu polet in progresivnost?

Vesel sem, da je naš sindikat razumel težnjo tisočev kulture žejnih ljudi. Praprčan sem, da se mu bodo v tem pridružili

še ostali sindikati v kranjski občini in da bodo spomladi dela zopet oživila.

Delavski kulturi in vzgoji se ne bo več treba stiskati v tesnobi in mrazu; neugodni pogoji ne bodo več dušili njene rasti. Tu bo dom, kjer bosta glasba in petje vzradoščala delavca, tu bo dom, kjer se bo delavcu nudila gledališka umetnost, tu bo slednjič dom, kjer se bo mogel delavec od srca nasmejati in se poveseliti. V tem domu kultura ne bo več „krizantema siromakova“ temveč bogastvo bogatega...

Ko bo naš kulturni dom dograjen, se bo kultura razcvetela kot „najlepša roža“, tako kot je slutil Ivan Cankar...

Erbo

Zanimivosti iz tehnike

75 LETNICA ELEKTRIČNE CESTNE ŽELEZNICE

Lansko leto je preteklo 75 let, odkar je bila zgrajena prva električna cestna železnica. Takrat je zgradil Werner Siemens to železnico za neko krajšo progo v predmestju Berlina. Kot napajalna postaja je bila tedaj zgrajena posebna hiša, v kateri je bila postavljena parna lokomotiva, ki je poganjala dinamo za enosmerni tok. Tok za vozila se je dovajal po tračnicah, ki so bile med seboj izolirane. Takratni nasprotniki tega prometnega sredstva so zelo radi nagajali s tem, da so polagali na tračnice železne palice in s tem povzročali kratke stike, tako da je cestna železnica imela velike težave z obratovanjem. Šele 7 let kasneje je bilo teh nevesočnosti konec, ko je neki mlad inženir patentiral dovod toka s pomočjo drsnega objemnika in žico, ki je bila napeta nad progo.

Prva poskusna vožnja je dala presenetljivo dobre rezultate. Vozilo, ki je bilo zgrajeno za največjo hitrost 20 kilometrov na uro, je polno obteženo doseglo navkreber hitrost 40 km/h. — Vozilo je poganjal motor z močjo 5 konjskih sil.

Kakor zgleđa se danes cestna železnica že zelo umika avtobusom in trolejbusom in to vsled tega, ker je posebno v vele mestnem prometu zelo okorna. Danes še ne moremo trditi, da bo električna cestna železnica šla med staro železo. Zelo dobro nam še lahko služi na periferiji mest in za mali lokalni medmestni promet. V Švici se odvija skoro ves lokalni promet z cestno železnico, ki je večinoma last privatnih družb. Mogoče celo ni predržno misliti, da se bo električna cestna železnica zopet uveljavila, ker ima vendarle svoje prednosti.

TELEVIZIJA ZA KONTROLO PARNIH KOTLOV

Marsikdo je že bral in gledal slike, kako n. pr. en sam mož upravlja veliko kalorično centralo z enega samega mesta. Smo pač v dobi čim večje avtomatizacije in vsaka tehnična novost se takoj izkoristi za industrijske namene. Tudi televizija si je utrla pot in danes se v industrijskih procesih že mnogo uporablja. Tako se danes že uporablja televizija za kontrolo kurišč velikih parnih kotlov. Kurjača nadomestijo tu instrumenti, avtomatika za dovajanje goriva in televizijska snemalna kamera. Ta kamera pošilja stalno sliko na oddaljeno mesto, kjer so nameščeni ostali instrumenti in daljinsko krmilne naprave. Ker je snemalna kamera izpostavljena velikim vročinam, jo stalno hladijo z vodo.

Tač način daljinske kontrole kurišča s televizijsko kamero se posebno izplača pri parnih kotlih, ki so kurjeni s premogovim prahom.

HIGIENIČNI SESALCI ZA PRAH

Kot vemo, je električni sesalec zgrajen tako, da nam močan ventilator vsesa prah, ki se vjame v posebno vrečico. Ko je vrečica polna prahu, se jo izprazni in zopet namesti v sesalec. V ZDA pa so opremljeni skoro vsi najnovejši sesalci za prah z vrečicami, ki jih vržemo v smetišče ali v peč, kadar so polne. Gospodinja se s tem zaščiti pred prahom, kadar čisti napolnjeno vrečico. Upajmo, da bodo tudi naši proizvajalci prevzeli to novost, ki je za higieničnost nujno potrebna.

MODERNI AMERIŠKI ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI,

ki imajo električno pečico, so opremljeni s posebnimi termometri, s katerimi lahko kontroliramo temperaturo v notranjosti mesa, ki ga pečemo. Ta termometer predstavlja termoelement, ki je izoblikovan v obliki igle, katero potisnemo v meso tako,

da je konica igle približno v sredini. Napetost tega termoelementa-igle se dovaja na električni merilni instrument, ki ima skalo v °C. Kaj se še vse obeta našim gospodinjam! Izgleda, da bodo morale naše gospodinje v bodočnosti imeti izdatne pojme o elektrotehniki.

HOLANDSKI MLINI NA VETER

bodo proizvajali odslej električno energijo, namesto, da bi mleli žito. Od približno 6000 mlinov na veter, ki jih je imela Holandija v začetku tega stoletja, jih danes še stoji približno 1200 in od tega jih obratuje še kakih 800. Da bi obdržali te mline kot nekak turistični simbol dežele, so se odločili, da teh mlinov ne bodo podirali, temveč da jih bodo porabili kot pogonska sredstva za električne generatorje. Za njihov prvotni namen so v današnji »atomski« dobi postali mlinci na veter energijsko negospodarni. Prvi poskusi za elektrifikacijo teh mlinov so že storjeni. Pri vasi Hasselt so montirali v tak mlin generator z močjo 30 kW, ki bo dovajal omrežju letno 30.000 do 50.000 kWh. Če se bo to obneslo, bodo vsi holandski mlinci kmalu proizvajali električno energijo, namesto da bi mleli žito.

MODERNA ŽEPNA BATERIJA

Marsikdo ima doma še ročno svetilko, pri kateri sami proizvajamo napetost s stiskanjem posebne ročice, ki poganja majhen generatorček. Posebno v času zatemnitve med drugo svetovno vojno so bile »v modik«. Najmodernejši nadomestek te svetilke pa je posebna izvedba, ki ima v priložnem, lepem ohišju nameščen Nikel-Kadmijev akumulator, ki ga polnimo tako, da svetilko vtaknemo v vtično pušo v omrežje za 220 V izmenične napetosti. V ohišju je majhen usmerjenik za polnjenje. Popolnoma izprazen akumulator se napolni v 15 urah — torej čez noč. Taka ročna svetilka tehta samo 100 gr.

IVF

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Kakšna bo letošnja zima, še ne vemo. Toda naj bo kakršnakoli, ne sme nas dohiteti nepripravljene. Medtem, ko so se ostali športniki našega kolektiva podali k zasluženemu zimskemu počitku ter položili bolj ali manj uspešne račune o svojem delu, pa čaka smučarje in sankarje šele delo. Sicer pa bo to delo prijetno razvedrilo za vsakogar, v kolikor ni ta ali oni že prešel med športne veterane, kjer ga po društvih in klubih čaka kopica načrtov in problemov, ki jih bo treba izvesti in rešiti.

Posebnih problemov v našem športnem aktivu ni, saj smo se lahko tekom poletja prepričali, da so člani vseh športnih aktivov živahno delovali, o čemer priča naslednja bilanca:

Strelci so priredili 11 tekmovanj, kjer je nastopilo 374 tekmovalcev. Med drugim so na tekmovanju v počastitev 20. obletnice tekstilne stavke dosegli I. mesto v streljanju z zračno puško.

Tudi odbojkarji so bili zelo aktivni. Nastopili so na 12. tekmovanjih, kjer je nastopalo izmenoma 14 članov.

Predstavniki namiznega tenisa so pokazali veliko vztrajnosti in dejavnosti, sodelovali so pa na šestih tekmovanjih. Skupno se je teh tekmovanj udeležilo 40 tekmovalcev.

Kegljači so se udeležili treh tekmovanj, skupno je nastopilo 61 tekmovalcev.

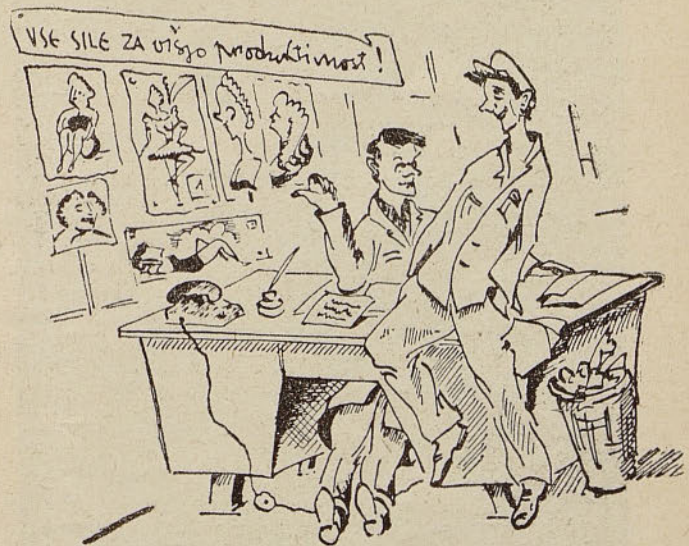
Nogometaši so nastopili petkrat. Ta športna panoga je zelo razširjena in žogo bi vsakdo rad brcal. Toda vsakdo bi se moral zavedati, da obstajajo tudi pri nogometu pravila, ki naj zagotovijo, da se bo igralo ne pa „mesarilo“. Posebno dogodki na zadnjem nogometnem turnirju kažejo in potrjujejo, da naj športno nevezgogeni ljudje ostanejo izven igrišča.

Smučarji in sankarji so izvedli 3 tekmovanja, na katerih je nastopilo 82 tekmovalcev. Tudi za letošnjo zimo pripravljajo nekaj tekmovanj, ki pa naj zajamejo še več ljudi kot lani. Pri teh tekmovanjih ne gre za doseganje nekih rekordov, temveč za čim večjo udeležbo, kajti z zgoraj omenjenim številom se kolektiv, kakršen je naš, ne more zadovoljiti. Stremeti moramo za tem, da spravimo na smučiče vse „kar leze in gre“, oziroma vse tiste, ki imajo smučiče. To zamisel pa bomo najlažje uresničili z izbiro takšnih tekmovalnih prog, na katerih bo vsakdo lahko brez strahu nastopil in se skušal uveljaviti. Med seboj se bodo lahko

pomerili v smuku, krajšem teku, skokih in sankanju. To tekmovanje naj da tekmovalce, ki bodo zastopali naše podjetje v srečanju z najboljšimi tekmovalci enega izmed gorenjskih delovnih kolektivov, ki ga bomo pravočasno povabili k sodelovanju.

Kljub temu, da bodo tekmovanja množičnega značaja pa mora biti vsem, ki se jih nameravajo udeleževati jasno, da zahtevajo tudi manj važna tekmovanja določen napor. Če se bodo na napore navadili že prej, jim bodo tekmovanja vsekakor koristila, v nasprotnem primeru pa utegne biti škoda za posameznike večja od koristi. Zato ne kaže zanemariti pomena treninga, katerega naloga je, da postopoma pripravi naše srce, pljuča, krvni obtok in mišice na napor, ki ga od njih zahteva vsako tekmovanje. Le s športnim udejstvovanjem, ki upošteva racionalno izkoriščanje in porabo človekove energije, ki upošteva človekove sposobnosti in zmožnosti, bodo ljudje dosegali uspehe in doživljali zadovoljstvo ob njih.

Bogdan Napokoj

— Janez, čemu pa zbiraš slike filmskih igralk?
— Ja veš Lojze, zbiram pač motive, ki me vzpodbujajo k večji produktivnosti!

ZENA DOMA IN V PODJETJU

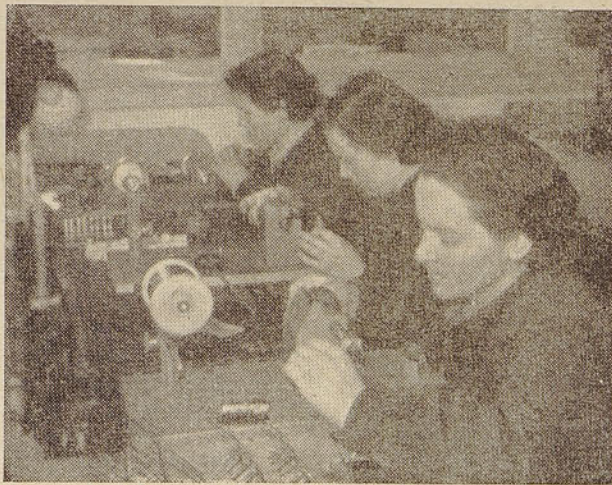
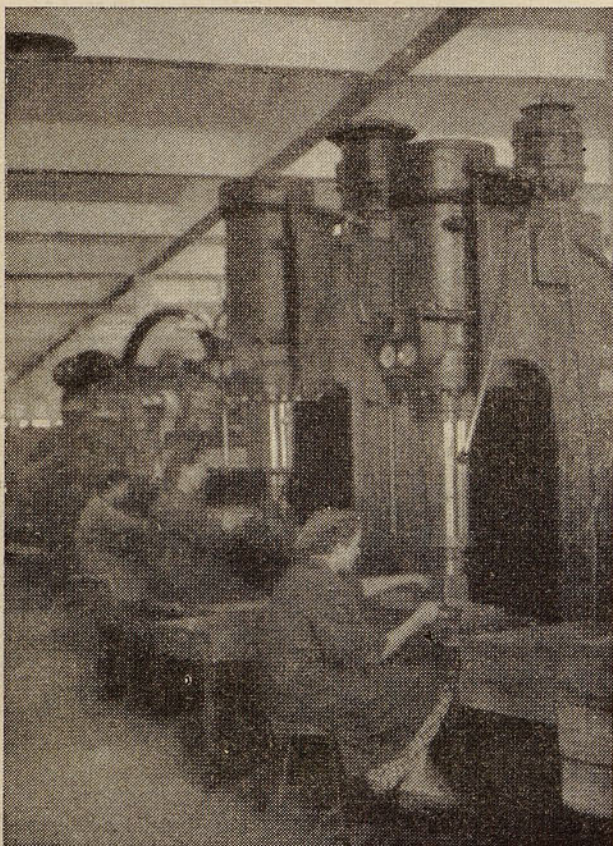

Novo leto je mimo, drage bralke. Malce pozno prihajamo z našim presenečenjem vendar upamo, da ne boste zamerile.

Uredniški odbor je sklenil, da posveti eno stran vsake številke glasila ženam, predvsem tistim, ki so zaposlene v tovarni in doma. Zaenkrat so nam določili eno stran. Za prvič bo res dovolj, upamo pa — seveda le pod pogojem, da boste tudi ve sodelovale s prispevki, kritiko in nasveti — da bomo dobili še kakšno stran za vaš kotic. Misel o takile strani nam je sprožila anketa, ki je bila izvedena jeseni in pri katerih se je pokazalo, da bi tudi žene rade našle kaj zase v naši reviji.

In tako imate sedaj svojo stran. O čem bomo pisali? Kaj bomo brali? Taka vprašanja so popolnoma odveč. Toliko je stvari, o katerih se da pisati. Ne samo o modi, o kuharskih receptih, o pospravljanju in

Pri stiskalnicah

V montaži

šivanju, brale boste o kulturnem udejstvovanju žene, o udejstvovanju na športnem področju, o gledališču, filmu in knjigi, o delu v tovarni in izven nje. Ni naš namen, da bi vas samo mi učili, vam svetovali in pisali, obravnali bomo z vami tudi probleme, o katerih nam boste pisale ve, pa naj bo to iz tovarne ali od doma.

Upamo, da ne bo zamere, če bomo posvetili sem in tja kakšno vrstico našim moškim. Da, tudi „glave družine“ so včasih potrebni nasveta, hvale ali graje, tudi oni imajo probleme s seboj in svojimi bližnjimi. Zato se le brez strahu obrnite na uredništvo vaše strani. Po svojih močeh smo pripravljene vsem pomagati. Po svojih močeh — smo napisali. Jasno je, da mi nismo ne vem kakšni strokovnjaki za vsake vrste vprašanj, morda pa bomo le znali najti pot do rešitve kakšnega problema ali kakšnih nejasnosti.

To naj bi bil le kratek uvod k otvoritvi naše nove rubrike „Žena doma in v podjetju“. Sedaj je vrsta na vas, drage bralke. Pišite nam, kaj vas zanima, o čem bi rade brale, predvsem pa nam bo potrebna objektivna kritika. Le brez skrbi napišite, dobra in umestna kritika bo vedno našla pravo mesto in ne gluha ušesa. Svoje prispevke oddajte v naš nabiralnik pri glavnem vratarju, ki bo, upamo vsaj, v kratkem deležen potrebne obnove in primernege mesta.

Torej z dobro voljo — vsi na delo!

Uredniški odbor uvaja s prvo številko novega letnika stalno rubriko

Nagradna anketa

V vsaki številki bomo objavili aktualno vprašanje iz našega tovarniškega življenja in dogajanja z namenom, da sodeluje pri reševanju takih vprašanj čim večji krog članov našega kolektiva.

Odgovori na vprašanja naj bodo kratki, a jasni in razumljivi. Da bi bila zajamčena objektivnost v presoji, prosimo, da opremite odgovore s šifro, v zaprti kuverti pa priložite svoje ime in ime oddelka, v katerem ste zaposleni. Na kuverti boste seveda napisali šifro, s katero ste označili vaš odgovor.

Za začetek smo izbrali naslednje vprašanje:

Kako urediti sprejemanje obiskov v zdravstvenem domu Iskra?

Vsak, ki je že moral iskati zdravniško pomoč v našem zdravstvenem domu, ve, da je moral zaradi velikega števila ljudi, ki iščejo zdravniško pomoč, čakati tudi več ur predno je prišel na vrsto. Čakanje, ki res ni prijetna stvar, povzroča tudi precejšnjo izgubo dragocenega delovnega časa.

Dva najboljša odgovora bomo objavili in nagradili:

1. nagrada 1000 din,
2. nagrada 700 din.

Odgovore oddajte v nabiralnik, ki se nahaja pri vratarju, do 21. februarja 1957.

RAZDELILI SMO NAGRADE

Uredništvo je topot prejelo le 5 rešitev nagradnih ugank. Morda je temu krivo to, da je bila pomotoma izpuščena polovica enačbe. Vendar pa je bil pri vratarju objavljen popravek, ki so ga lahko vsi videli. Majhno število rešitev kaže nezainteresiranost bralcev naše revije za te vrste razvedrila. Uredniški odbor je zato sklenil na eni svojih sej, da se podobnih križank in ugank ne bo več objavljalo.

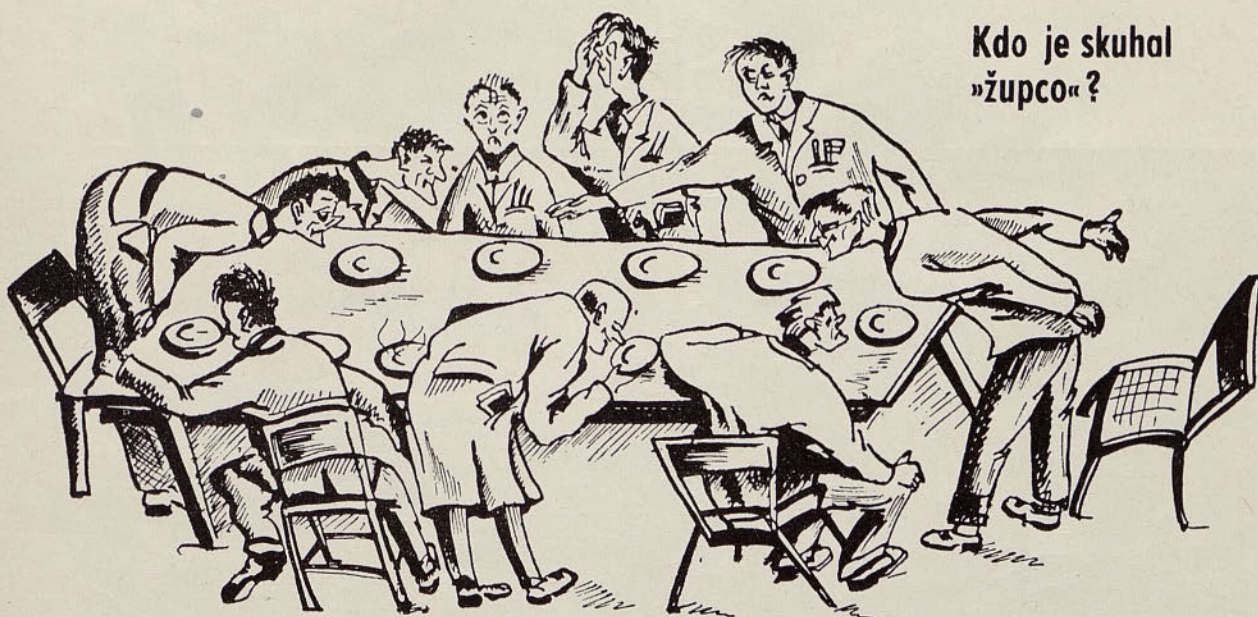
Od prispelih petih rešitev so bile nagrajene tri, ki imajo pravilno rešene enačbe in po vrstnem redu največ besed, sestavljenih iz 5 črk ISKRA. Pripominjamo, da pri besedah nismo upoštevali tistih, ki so imeli kakšno podvojeno črko.

Prvo nagrado 1.000 din dobi Šorli Helena, montaža instrumentov;

drugo nagrado 700 din dobi Šfiligoj Marija, produkcija;

tretjo nagrado 500 din dobi Krfogec Stevo, kino oddelek.

Nagrade dvignite v propagandnem odseku.

Seja. Téma: Ugotavljanje vzrokov napak.

Poduk: Predno vohljaš skledo drugega, se prepričaj če ne smrdi iz tvoje!